

**A MAGYAR
KODÁLY
TÁRSASÁG
HÍREI**

XXXV. évfolyam

2014/1

**A
MAGYAR
KODÁLY TÁRSASÁG
HÍREI**

**SZERKESZTI:
MÁRKUSNÉ NATTER-NÁD KLÁRA**

**XXXV. évfolyam – 2014/1
március**

TARTALOM

Kodály Zoltán sírjánál – <i>dr. Joób Árpád</i>	4
Búcsúszó Olsvai Imrétől	6
Hová repül a páva? – <i>Benczéné dr. Mező Judit</i>	8
Élt és lobogott – Ugrin Gáborról – <i>dr. Losonczy Katalin</i>	14
Verdi Requiem Emlékkoncert – <i>Szilágyi Katalin</i>	15
Négy az egyben, egyben a négy, Kodály vonósnégyes – <i>Ittész Mihály</i>	18
A Magyar Kultúra Napja, Veszprém – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	20
Ünnepi hangverseny – <i>C. Szalay Ágnes</i>	22
35 éves a Komlói Pedagógus Kamarakórus – <i>dr. Szabó Szabolcs</i>	30
Különleges kóruskoncert Pécssett – <i>dr. Szabó Szabolcs</i>	31
Lavotta Emlékév – <i>Dombóvári János</i>	34
Benjamin Britten hangverseny az Óbudai Társaskörben – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	40
Balassi Bálint-émlékkard – <i>Márkusné Natter-Nád Klára</i>	42
KÖNYVBEMUTATÓ	
Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Alapfokú szolfézstanítás a gyakorlatban.	44
Nyári emlék – <i>Ági Anikó</i>	45
Nemzetközi Forrai Katalin Díj – <i>M. Dietrich Helga</i>	48

A címodalt Borsos Miklós alkotásával **Szántó Tibor** tervezte

A kiadványt Dobó Nándor tervezte

Kiadja a **Magyar Kodály Társaság**

Felelős kiadó: a **Magyar Kodály Társaság elnöke**

Adószámunk: 19040437-1-42

ISSN 0230-3639

Nyomda: László és Társa Bt.

Felelős vezető: László András

Kiadványunk támogatója

Nemzeti Kulturális Alap

KODÁLY ZOLTÁN

Petri Lajos alkotása

**A fénykép a Kodály Múzeum tulajdonában lévő
szoborról készült**

Kodály Zoltán sírjánál

*Kodály Zoltán sírja köré gyűlt
Tisztelt Emlékezők!*

Sokan a temetőt tartják a világ legcsendesebb kertjének. A falvaktól, városok központjától távolabb eső temetőkben valóban nem hallatszik a mindennapi élet zaja. Béke van és csend. A sírok közt járó emberek hangját is elfojtja, halkabbá teszi a gyász érzése, vagy a múltat idéző emlékezés. A temetők a csend kertjei.

Mi azonban, akik Kodály Zoltán sírja körül állunk, belső hallásunkkal, szívünkkel hangokat, dallamokat hallunk. Talán egy zoborvidéki asszony énekét, talán a Bicinia, gyermekek fújta dallamait, talán a csellóra írt szoná-

ta egy-egy témáját, vagy kórusművek drámai csúcspontjait, talán a Psalmus vagy a Te Deum dallamait – Kodály zenéjét.

És nemcsak zenét hallhatunk ebben a „csöndben” Megszólnak – kell, hogy megszóljának – Kodály Zoltán gondolatai, útmutatásai, melyek ma is, évtizedek után is irányt mutatnak, munkára készítenek, bátorítanak, értékek változó megítélésében biztonságot adnak.

Megszólnak-e a kodályi országépítő munka, talán legtömörebb, mára, de bizonyára holnapra, holnaputánra is érvényes célkitűzése:

„...a művelt réteget zeneileg magyarrá, a magyar tömegeket zeneileg műveltté kell változtatni.” (Kodály Zoltán: Megnyitó beszéd, 1950.)

Ad-e bátorságot, elszántságot az a kodályi jelmondat, melyet 1956. januárjában, a névadó a Debreceni Szakiskolának adott:

„Nincs megalkuvás művészetben és magyarságban”

Bennem, mint a Debreceni Kodály Zoltán Zeneművészeti Szakiskola volt diákjában megszólnak az a gyönyörűen fogalmazott program is, melyet az iskola emlékkönyvébe írt a névadó:

„A debreceni szakiskola jövője: példát adni a szolfézs és hangszer-tanítás összehangolására, ének-alapon történő hangszer-tanítással új ének-re bírni a hangszereket; a környékre kisugárzó működéssel hangzó életre bírni a néma berkeket.”

Halljuk-e a hatalmas kodályi életmű nekünk szóló, irányt mutató, feladatot adó munkára készítő útmutatásait? Legyen az hagyományt

őrző, értéket feltáró, kutató, legyen az gyermekeket zenével gazdagító tanár, színpadra lépő énekes, vagy hangszeres művész, értékes zenére nyitott befogadó. Mennyi-mennyi küzdelem, kitartó helytállás jellemezte a kodályi életutat. Ezek tapasztalata, tanulsága mind-mind szólhat hozzánk, ma élőkhez. Ahogyan Csorba Győző, *Kodály c. versében* írja:

„...akár ujjongó, akár kesergő,
támadt szavad rá, erre, arra kellő;
támadt szavad rá borús, virágos,
szelíd-zúgású és áradásos:
csöng a gyerekszáj, dobban a táncos,
harsan a Psalmus, mesél Háy János;

Támadt eligazító szó mai küzdelmeinkre is, amikor a hangos, felgyorsult világban bizonytalannak tűnnek értékeink, melyek mellett egyre nehezebb kiállni. Kodály Zoltán, a *Bicinia Hungarica IV.* füzetéhez írt előszóban mára is érvényes bátorítást ad:

„Ami megtartott Európában idáig, majd csak megtart ezután is. Mi lehet az? Nem az, amiben alkalmazkodtunk, hasonlókká lettünk környezetünkhöz, hanem amiben különböztünk tőle. Hisz ha mindenben hasonlókká lettünk volna, eltűnt volna a magyarság. Így is sokat letett régi mivoltából ezer év alatt. De megtartotta külön lelkiségét. Annak két legmegfoghatóbb nyilvánulása. A nyelv és zene.”

(Kodály Zoltán: Juliánusz nyomában, 1942.)

Megdöbbenően időszerű Kodály Zoltán, 1939-ben leírt gondolatsora. Vajon lehet-e ma Magyarországnak, az Európai Unió tagjának korszerűbb, a társuláshoz kötődő viszony-meghatározása?

„...Magyarország Európának is szerves része: annak hagyományaiban is benne kell élnie. Kelet és Nyugat ütközőpontján álló országnak, népnek élete célja csak az lehet, hogy mind a kettőhöz hozzátartozzék, ellentéteiket magában kibékítse, egybeolvassza. Ebből a szempontból értéktelen az a magyarság, amely nem európai, és számunkra értéktelen az európaiság, ha nem magyar is egyszerismind.”

(Kodály Zoltán: Mi a magyar a zenében? 1939.)

A temetői csendben körülálljuk Kodály Zoltán sírját. Belső hallásunkban, lelkünkben azonban zenét hallunk, elmondott, leírt gondolatok, útmutatások figyelmeztetések szólalhatnak meg bennünk. Halljuk meg ezeket! Számunkra ez a hely nem a csend a végső béke helye, hanem újból és újból a kötődés és ragaszkodás megerősítése Kodály Zoltán életművéhez, mely mindnyájunk számára gazdagító, élő muzsika, bátorító példa, jobb és szebb életet segítő bölcsesség.

Köszönet most is a megújuló erőért, feladataink, munkáink pontosabb látásáért, a szívünket-lelkünket gazdagító kodályi muzsikáért.

Végül szólaljon meg a tisztelet és köszönet költői hangja is,
Csukás István, Kodály Zoltán c. versében:

*Hegy havára könnyökölve
néz le a magyar Alföldre,
Erdély felől Kecskemétre,
a halálból a bölcsőre.*

*Ha szól, visszhang lesz az immár,
lelkünkéből kizengő zsoldár,
sóhaja is fel-felrémlik,
ha a kínokat ránk mérjük.*

*Most már így lesz, már örökké
torka, tüdeje a csöndé,
onnan szó és sóhaj által,
nem jön ember lábbal, szárnyal.*

*Aki volt egy, lett szétosztva
végtelen, a nép hordozza
szóban, dalban, hallgatásban,
él szüntelen áramlásban.*

*Leszáll is a hegy haváról,
közeli emlékből, gyászból,
mint ahogy a romló testen
túllép, ami sérthetetlen.*

Dr. Joób Árpád a Magyar Kodály Társaság elnökségének tagja mondotta a megemlékező beszédet Kodály Zoltán halálának 47. évfordulója alkalmából 2014. március 6-án a Farkasréti Temetőben a megemlékezésre és koszorúzásra egybegyűltek előtt.

Közreműködött a *Marczibányi téri Kodály Iskola Kamarakórusa, Őri Csilla* karnagy vezetésével.

BÚCSÚSZÓ

**2014. február 19-én távozott közülünk szeretett
munkatársunk, barátunk**

Olsvai Imre népzenekutató, zeneszerző

Irányítása alatt évtizedeken át dolgoztunk közösen, egy munkacsoportban. Ez jelentette tágabb értelemben az akadémiai Népzenekutató Csoportot (később a Zenetudományi Intézet Népzenei Osztályát), szűkebb értelemben pedig *A Magyar Népzene Tára* kritikai forráskiadás-sorozat szerkesztői munkacsoportját.

A Zeneakadémián két tanszak hallgatója volt, zeneszerzés tanára Szervánszky Endre, a zenetudományi tanszakon, népzene tanára pedig Kodály Zoltán volt. Amikor a Zeneakadémiára került, diákkori népzenei gyűjtését már eljuttatta Kodály kezéhez. Az *Így láttuk Kodályt* kötetben olvashatjuk, hogyan indult, majd hogyan alakult Kodállal való kapcsolata.

Kutatói pályájának másik mestere Járdányi Pál volt. Az ő működési idejét igen rövidre szabta a sors, népzene tudományi hagyatékát, ami

tudományos szemléletet, a népzene megközelítésének új módját és konkrét módszertani eljárásokat is magában foglal, Olsvai Imre őrizte és fejlesztette tovább, ő közvetítette és adta át a következő generációknak.

Olsvait személyes adottságai a bonyolult összefüggések felismerése és áttekinthető rendbe foglalása felé vezették, így természetes, hogy a vokális és hangszeres népzene sokrétű összetettsége, a dallamok változatképződésének sajátosságai, belső törvényei és ennek alapján a népzenei rendszerezés vonzották érdeklődését. Egy életrajzi írásában maga így foglalta össze tudományos témáit:

„Kutatási területe a magyar népzene rendszertana, tipológiája és változásvizsgálata, szomszéd- és rokonnépi összehasonlítás, irodalmi, műzenei és tánckapcsolatok vizsgálata. Szűkebben vett 'regionális' érdeklődése a dunántúli dallamdialektusra, azon belül is a Dél-Dunántúltra irányul. Járdányi Pál közvetlen munkatársaként, a magyar népzenei összkiadásban utódként szerkesztette *A Magyar Népzene Tára* forrásösszkiadás VI. és VII. kötetét, főmunkatársa volt a IX. és X. kötetnek. Nevéhez fűződik a [...] sorozat közlési módszerének [...] továbbfejlesztése, és a magyar népzene egyik legfontosabb dallamképző elgondolása, az ún. páva-dallamcsalád belső tipológiájának kidolgozása, a népzene egészével való összevetése, összehasonlító vizsgálata.” Valóban így van, ő tisztázta a kritikai kiadás elveit és gyakorlatát, és valamennyien, akik e területen dolgozunk, az ő alapvetése nyomán haladunk tovább a sorozat közreadásában, azon keretek között, amelyeket egykor Kodály és Bartók jelölt ki. Nagy nyereség, hogy még *A Magyar Népzene Tára* XI–XII. kötetének is főmunkatársa lehetett.

Amikor Olsvai Imre gyermek- és ifjúkorának városa, Kaposvár 2002-ben köszöntötte 70. születésnapján, kétnapos rendezvényen ünnepelték az egybegyűlt népdalkörök, táncgyűttesek, szólisták és zenekarok. Színpadra lépésük előtt szavakkal is kifejezték, mi mindent köszönhetnek

Olsvai Imrének. Ekkor láthattuk, milyen sokan vannak, akik hálával tartoznak neki, és akik szeretik. Ő nemcsak tudós, hanem a népzenei mozgalom egyik meghatározó személyisége volt, működési területe az egész ország. Nagy szerencséje a falusi pávaköröknek és a városi táncmuzsika fiataloknak egyaránt, hogy Olsvai Imre magára vállalta és mindvégig hordozta is a mozgalom szakmai mindenesének, tanácsadójának szerepét.

Széles körű kapcsolatot tartott fenn vidéki népdalgyűjtőkkel is, akiknek ösztönzést és gyakorlati segítséget nyújtott anyaguk közreadásában mint munkatárs, szerkesztő, lektor. Mindig nagy gonddal őrizte és ápolt munkatársainak, elődeinek, köztük a népzene-tudomány félreszorult, háttérbe került munkásainak emlékét. Írt Vikár Béláról, Berze Nagy Jánosról, Balla Péterről, Ecsedi Istvánról, Együd Árpádról, feldolgozta Lükő Gábor népzenei gyűjtését, Ittész Mihállyal közösen kiadta annak az M. Bodon Pálnak a népzene-gyűjtését, aki Bartók társa volt az első székelyföldi gyűjtőúton.

Akik személyes kapcsolatban álltak vele, mind tudják, hogy ő volt az, akihez bármikor fordulhattunk. Tőle mindig lehetett kérdezni, mert nemcsak tudása, de türelme és figyelme is volt a feleletre.

Olsvai Imre hűséges volt: munkatársaihoz, falusi énekeseihez, szakmai, szellemi mestereihez, a lényegesnek tartott ügyekhez és a felismert igazságokhoz. Ez a hűség az, ami különösen értékessé tette lényét és tevékenységét.

Nem minden szólás igaz. Azt mondják: senki sem pótolhatatlan. Valójában mindenki egyedi példány, s mint ilyen, mással nem helyettesíthető. Számunkra Olsvai Imre kiváltképpen pótolhatatlan, és mindig hiányozni fog.

Szeretettel őrizzük emlékét!

*MTA Zenetudományi Intézet
Népzene és Néptáncosztálya*

Hová repül a páva?

„A népzene iránti érdeklődés nőttön nő...”

Kodály Zoltán tette ezt az örömteli megállapítást 1937-ben, A magyar népzene című, maig irányt mutató nagy tanulmányának IX. fejezetében.

Bizonyára örömmel tölténé el, ha ma körülnézve látná, hogy amiről hajdan álmódott, az megvalósulni látszik. A népdal, a népzene bekerült mára az iskolai oktatásba, ezáltal szervesen beilleszkedett az egész társadalomba, és eljutott még oda is, ahol sosem volt jelen. Bő száz éve érik már ez a folyamat. Tekintsük végig, honnan, és hogyan jutottunk el ideig.

Már Csokonai leírja 1803-ban, hogy „Hallgassátok figyelemmel a danoló falusi leányt és a jámbor puttonost...” Kölcsey is megállapítja 1826-ban, hogy „...a való nemzeti poézis szikráit a köznépi dalokban kell

nyomozni”. Liszt Ferenc is szándékozott megismerni a magyar falusiak zenéjét. Mégis Kodálynak és Bartóknak kellett eljőnnie ahhoz a huszadik század elején, hogy a magyar népdalt a maga igaz valójában felmutassák, fontosságára felhívják a figyelmet, megismertessék és népszerűsítsék a hazai közéletben. Ez volt a magyar népdal igazi felfedezése.

Az akkori koncertéletben még szóba se jöhetett a népdal kíséret nélküli, eredeti módján való előadása. A Magyar népdalok című, Bartók és Kodály által 1906-ban énekhangra és zongorára feldolgozott húsz népdal kottájának előszavában Kodály megfogalmazza a kíséret feltétlen szükségességét, ami által közelebb lehet vinni a népdalt az akkori közönség ízléséhez: *„Kell rá a ruha, ha behozzuk a mezőről a városba. De a városi öltözetben félszeg, szorongó. Úgy kell rászabni a köntöst, hogy el ne akassza a lélekzetét. Akár énekkarra, akár zongorára dolgozzuk, a kíséret mindig csak az elveszett mezőt és falut igyekezze pótolni.”*

Egy emberöltővel később, 1937-ben Kodály már bizakodva írhatta le, hogy nőttön nő a népzene iránti érdeklődés. Igen népszerűvé váltak a Gyöngyösbokrétá mozgalom szervezett parasztcsoportokat mozgató, éves budapesti találkozói 1931 és 1944 között, amelyek a népzene- és néptánc hagyományt többé-kevésbé hiteles módon mutatták be. A kiváló Kodály-tanítványok közreműködésével pedig már az egész országra kiterjedt a nagyszerű *Éneklő Ifjúság* mozgalom. Mindenütt iskolai énekarok alakultak a népdaléneklés és a sajátosan magyar népdalfeldolgozások jegyében. Kodály és Bartók csodálatos kórusművei, a rendszeres találkozók, egyéb szerepléseken felhangzó dallamok belopóztak mind az előadók, mind a közönség szívébe. A cserkészek a külön számukra megjelentetett népdalos füzetből tanulták és terjesztették a dalokat. Kodály a felnőtt kórusok figyelmét is felhívta az igényes egyszólamú népdaléneklés szépségére, fontosságára.

A háború után is vitte még a lendület a népdaléneklési kedvet. Talán az 1946-ban alapított *Békés-Tarhosi Énekiskola gyermekkórusa* volt az első „Pávakör”, mivel fellépéseik alkalmával rendszeresen, de még az országos kórusversenyeken is mindig énekeltek egyszólamú népdalcsoportokat, nagy feltűnést keltve. Ebben az iskolában a népdal hatotta át a tanulóifjúság mindennapjait, itt valósították meg legelőször a gyakorlatban Kodálynak a magyar népdalon alapuló zenei nevelési elveit. Ennek az intézetnek a szellemi utódai lettek az ének- zenei általános iskolák, ahol szintén mindennapos volt a népdalok éneklése.

Az 1950-es években nagyarányú népdalgyűjtés kezdődött, zeneakadémisták és vidéki énektanárok bevonásával. Megjelent a Magyar Népzene Tára első kötete. Megalakult a Magyar Állami Népi Együttes, és vitte a világban sokfelé a magyar népdal és néptánc jó hírét. Az 1960-as években már voltak kisebb népzenei találkozók, a Magyar Televízió Nyílik a rózsák címen rendezett vetélkedőt, ahol hallhattunk népdalt és nótát, vegyesen, zeneszerzők által komponált ún. népi zenekari kísérettel.

Igazi nagy fordulatot hozott az első televíziós Röpülj páva verseny 1970-ben, ahol a kitűnő karnagy, Vass Lajos megénekelte az egész országot a képernyők előtt. Itt jelent meg először a színpadon a nagy nyilvánosság előtt a magyar népdal a maga eredeti formájában, kíséret nélkül. Mindenki rácsodálkozott a dalok szépségére, rádöbbenek az emberek, hogy énekelni jó. Országszerte fellendült az éneklési kedv, pávakörök, citerazenekarok alakultak szinte minden faluban, sőt városokban is, többnyire a helyi tanítók vezetésével. Elkezdődtek a rendszeres találkozók, majd a Kórusok Országos Tanácsa – KÓTA kialakította az országos minősítés rendszerét is.

Elindult a táncházmozgalom, itt is az eredeti népzeneire táncoltak, amely igen sok fiatalt vont be ennek a varázsos népi kultúrának a bűvkörébe. Mentek a fiatalok Erdélybe, mentek a falvakba szerte az országban, a „tisza forráshoz,” átvenni a zene-és táncagyományt közvetlenül a még élő öregektől. Ezt a máig ívelő korszakot jövendölte meg Kodály, amikor azt írta „*A nép életéből lassan de kérlelhetetlenül irtja a hagyományt maga az élet. Ezzel szembeszállni, egy természetes történeti folyamat elé gátat vetni: hiábavaló törekvés volna. Most a művelt rétegen a sor, hogy felkarolja, megőrizze, hogy élete cselekvő része legyen.*”

Mára elértük, hogy az alapfoktól az egyetemi szintig már lehet fő-tárgyként népi hangszert vagy éneket tanulni. Ugyanúgy, mint eddig hegedűt, zongorát, vagy egyéb klasszikus hangszert. A hagyományörző népdalkörök és zenekarok mellett számtalan kisebb-nagyobb létszámú iskolai, ifjúsági, valamint felnőtt korú népzenei együttes dalol, táncol és muzsikál az országban. A zenekarok igen jól, a régiektől eltanult hiteles módon játszanak akár táncegyüttesek kísérőjeként, akár önálló műsorokat is adva. A hangszeres szolisták száma is igen nagy. A kiváló régi népi énekes egyéniségek után sok jóhangú fiatal népdalénekes szolistát, főleg lányokat hallhatunk, akik vagy a falujukbeli öregektől, vagy hanglemezről sajátítják el a dúsan díszített dalok előadásmódját. A táncházmozgalom is elevenebb, mint valaha. Sok fiatalnak teljesen természetes, hogy ismeri, tudja az egyes magyar tájak táncait, dallamait. A fiatal szülők viszik kis gyermekeiket is a különböző népzenei fesztiválokra, előadásokra, mint például a népzenei találkozók, az Országos Táncház-találkozók, vagy a tavaly nyáron hatalmas sikert aratott Szent István napi budapesti, Clark Ádám téri nagy rendezvény, megvalósítva ezzel Kodály tanítását, miszerint egy gyermek zenei nevelését már az anya születése előtt el kell kezdeni.

A KÓTA és a Vass Lajos Szövetség által rendszeresen szervezett országos-, sőt Kárpát- medencei versenyeken és nagyobb tájegységi vagy megyei rendezvényeken túl nagy igény van a kisebb találkozókra. A szomszédolásra, a testvérvárosi, testvérközségi kapcsolatok keretén belüli kölcsönös fellépésekre a határon túli népzenei együttesekkel is, valamint újabban a műfaji szempontból megkülönböztetett, meghirdetett

találkozókra, mint pl. a nagyszerű pásztordal verseny, vagy katonadal találkozó. A jubileumi rendezvények is igen kedves alkalmak az együtt dalolásnak, muzsikálásnak. Újabban Debrecenben nagy igény mutatkozik a klubfoglalkozásnak tekinthető, „Szerda esti dalolónak” nevezett rendszeres közös éneklési alkalmakra, ahol kitűnő népzenei szakember vezetésével ismerkedhet meg az egyre bővülő létszámú tagság sok szép népdallal, és újra élékelhetik a régen tanult, még az iskolából vagy a falusi szülői házból hozott dalaikat is.

Nagyszerű kották, népzenei tankönyvek jelentek meg, melyekből a fiatalság mellett minden korosztály tanulhat. Létrejött a Hagyományok Háza, mely már nevében is jelzi fontos, hagyománymentő szerepét.

A népzene-tudomány összkiadása, a Magyar Népzene Tára sorozata a XII. kötetnél tart. Felsorolni is nehéz lenne, hány igen nagyjelentőségű kötet látott napvilágot az utóbbi években a magyar népdal előadási sajátosságairól, Bartók és Kodály népzene-tudományi munkásságának még kellően fel nem tárt egyes területeiről, népzeneink keleti rokonságáról. Most legutóbb pedig négy nagy kötetben jelent meg az új stílusú népdalokról egy rendszerezett, teljes áttekintés *Bereczky János* munkája. Kisebb volumenű, népszerűsítő helyi kiadványok, tájjellegű daloskönyvek is színezik a népzenei témában kiadott könyvek sorát.

A néptánc-tudomány nemzetközi szinten is magasra értékelt, szinte korszakalkotó, hiánypótló kötetekkel járult hozzá a magyar zene-és tánc-tudomány általános elismertségéhez. Nemrég jelent meg a Magyar Népzenei Antológia, mely DVD formában ad átfogó képet népzeneinkről. Újabban a Zene-tudományi Intézet népzenei és néptánc archívumának nagyértékű gyűjteményeihez már az interneten keresztül is hozzáférhetünk. (Lásd <http://db.zti.hu>).

A média amennyit ront a mai fiatalság beszédén és zenei ízlésén, annyit segíthet is népzenei műsoraival. Napjainkban jelentős – a Bartók Rádióban állandó műsorszámként megszólaló *Népzene-sorozat* és a *Sebő-sorozat*, – valamint a Folkrádióban is hallhatók rendszeresen igen magas színvonalú előadások, összeállítások. Hiányoznak azonban azokhoz a hetvenes-nyolcvanas évektől sokáig olyan sikeres és népszerű műsorokhoz hasonlókat, mint a Népdalkörök országsszerte, a Népművészek a mikrofon előtt, a Daloló-muzsikáló tájak, a Nótafaiskola, vagy a Ne-felejcs. Hiányoznak a magazin-műsorok is, a beszámolókat egyes népzenei találkozókról, egyéb népzenei hírekről, eseményekről. Igen élvezetesek és tanulságosak azonban azok a Magyar Televízióban a Duna csatornákon rendszeresen látható eredeti néptáncfilmek, melyeket nézve a mai nézők is átélhetik a hajdani gyűjtések hangulatát, láthatják megelevenedni a régi falusi életet. Az egykori kitűnő táncosok látványa elkápráztat bennünket. És láthatjuk néhány pillanatra feltűnni a néptánc-tudomány bartóki formátumú megalapozóját, a kiváló tudós *Martin Györgyöt* is, kutatómunkája közben.

A nemrég indult Dankó Rádióról, és a magyarnóta műfajáról is említenünk kell tennünk, mint 19. századi dalhagyományunk jellemzően magyar sajátosságról, mivel szerzte az országban a népdalkörök mintájára számos nótakör is működik. Ennek a műfajnak ma is megvan a maga tábora. A Dankó Rádióban, vagy a sokféle gyakorta rendezett magyarnóta esteken a hagyományos cigányzenekari előadást is élvezhetik a nótakedvelők. A külföldi turisták közül is sokan szívesen keresik fel a cigányzenés itthoni épületeket. Kodály Zoltán a népies műdalt, – ahogyan a mai magyarnóták 19. századi eredeti műfaját nevezzük, – zenei műemléknek, értékes nemzeti hagyománynak tekintette. De kifogásolta a népdal és a népies műdal, a magyarnóta keverését, a nóta népdalként való előadását, terjesztését. A két műfaj elkülönítése, valljuk be, ma is gondot okoz sokaknak. „Nem tudja az ember, hogy melyik a nóta, melyik a népdal. Csak danojja az ember, danojja”, mondta áldott emlékű kedves hajdani énekesem, B. Nagy Ferenc nádudvari gulyásszamadó. A mai fiatalság egy része már tudatosan válogat, és a kettőből a népdal világát érzi sajátjának. A magyarnótákban az idős korosztály leli inkább örömét. Új jelenség a nótakörön belül működő népdalcsoport, ahol ugyanazok a személyek adják elő mindkét műfaj darabjait. Nemcsak fehér asztal mellett egy-egy jól sikerült fellépés után, ami általános jelenség, hanem fő műsorként a színpadon is. Ebben az esetben az előadás népzenei részét főképpen új stílusú népdalok alkotják, díszítések nélkül.

A technika hatalmasat fejlődött az utóbbi évtizedekben. A nagy, nehéz magnetofonokat felváltották a kisebb készülékek, majd a filmezés, videózás. Egyre kisebb és hatásosabb eszközökkel lehet megörökíteni a még élő kiváló népi előadóinkat. A népzenei együttesek CD-t, videót készítenek a legjobb műsoraikról. Megvalósult Bartóknak az az 1920-as évekbeli elképzelése, hogy a népzene gyűjtés ideális eszköze a hangosfilm. Azt akkor még senki nem is álmodhatta, hogy ma már mobiltelefonnal is filmezhetünk. Egy-egy új népzenei témájú könyv sikeréhez pedig nagyban hozzájárul a hozzá csatolt CD, ahol az érdeklődők meghallgathatják a kottában látható dallamot. A legutóbb megjelent, bihari dallamokat tartalmazó daloskönyvben pedig érdekességképpen magukat az eredeti falusi énekeseket hallhatjuk, ahogyan negyven évvel ezelőtt a gyűjtőnek énekeltek.

A népzenei együttesek élére képzett, rátermett, jó vezetők kellenek. A zeneművészeti szakiskolákban, valamint a Zeneakadémián a népzene szakon végzett hallgatók erre kiválóan alkalmasak. A már működő vezetők számára mind a Kórusok Országos Tanácsa, mind a megyei művelődési intézmények rendszeresen szerveznek továbbképzéseket, ahol a résztvevők elméleti és gyakorlati foglalkozásokon bővíthetik ismereteiket. Emellett igen népszerűek a különböző nyári népzenei táborok, ahol még több alkalma nyílik nemcsak a csoportvezetőknek, hanem a tagoknak is tudásuk gyarapítására.

Meg kell említenünk az utóbbi évtizedek eredményeinek számbavételkor az e műfajban létrehozott kitüntetési formákat is. A Népművészet Mestere és Népművészet Ifjú mestere cím adományozását, az Arany Sarkantyús- valamint Arany pártás táncos címet, a Magyar Örökség- díj kitüntetést, a Kóta Életmű-díjat és különböző elismerő okleveleket. Minden néphagyományt kedvelőnek hatalmas öröm és meglepetés volt, amikor neves népi mesemondónk Kossuth- díjban részesülhetett. Az országos Prima- díj mintájára megyei Prima- díj is adható, valamint az egyes városok, községek vezető testületei által adott díjak, elismerések is fontos örömforrások az egyes népzenei csoportok, szólisták számára.

Szólnunk kell még arról, hogy a rendszerváltozáskor a népzenei együttesek fenntartók nélkül maradtak. Azt hittük, hogy visszaesik az addig látványosan fejlődő népzenei élet. De örömmel tapasztaltuk, hogy a dalolási, zenélési kedv megmaradt, a csoportok magukra találtak, egyesületként működnek tovább, a mai élet követelményeinek megfelelő szervezeti keretek között. Az is újdonság, hogy ma már fő foglalkozásként, mint egyéni vállalkozó, vezethet valaki népzenei együttest, vagy együtteseket.

Az utóbbi időben hangversenyeinken az eredeti népzene és annak a műzenébe átültetett formája egymás mellett is hallható, hatalmas sikert aratva. Kitűnő népzenei együtteseink zongoraművésszel felváltva adták elő például Bartók Béla Román népi táncait. A zongoramű egyes tételei között meghallgathattuk, hogyan hangzott ez eredetiben a gyűjtés alkalmával. Kiváló klasszikus, valamint jazzmuzsikus előadóink gyakran és szívesen rögtönöznek koncertjeiken magyar népdal- témára. Tudunk olyan rendszeresen koncertező, Zeneakadémiát végzett blockflöte művésztanárról, aki tudományos módon foglalkozik hangszerjátékának a 18. században használatos díszítésmódjaival, valamint kutatja ennek a magyar népi furulyajátékkal való kapcsolatát. Érdekes kezdeményezés a barokk kori vonós hangszerjáték és a magyar hangszeres népzene kapcsolatának vizsgálata is. A világzenének nevezett legújabb, mindenütt igen népszerű zenébe is sikeresen utat talált a magyar népdal, a világhírű, kilenc Oscar- díjas Angol beteg című alkotással pedig a filmvászonra is felkerült. Szólnunk kellene még arról a jelentős, helyenként elsőprősikerről is, ami eredeti néphagyományunk külföldi bemutatóit rendre kíséri, valamint a határainkon kívül élő magyarok lelkes népzenei- és néptánc együtteseiről, szólistáiról is. Sok- sok mindenről, ami már bőven meghaladná e cikk kereteit.

Jelen írásom közel sem fest teljes képet mai népzenei életünkről. Egy azonban bizonyos: a magyar népzene, ez a falusi rétegg kultúra a társadalom minden szegmensében életre kelt. Falusiak és városiak egyaránt, egyformán élik, anyanyelvi szinten beszélik, használják a dalokat, táncokat. Ezek előadása akár csoportosan, akár szólóban ma már természetes színpadi látvány. Igen magas szinten művelik is és tanítják is ér-

tékes kulturális örökségünket. Nemcsak a világ más tájain ismerik kiváló népdalénekesnőink hangját, hanem itthon is tudja már mindenki, hogy a népdal szép, a népdal hatalmas kincs. Ez a felismerés ráirányította a nagyobb figyelmet a népművészet más ágaira is. Feltámasztják a falvak a hajdani népszokásait, a régi kismesterségeket. A régi szép népi díszítő motívumok megjelennek mai használati tárgyainkon, épületeken vagy ruházatunkon egyaránt. Sőt a hagyományos ételkészítések, recepteknek is nagy reneszánszát éljük, gondoljunk csak a kolbász-töltő, slambucfőző, és sok más egyéb hasonló versenyre, fesztiválra, ahol egy kisebb közösség felmutathatja nemzeti értékeit. Talán nem túlzás azt állítani, hogy a régebbi századok klasszikus magyar zeneműveinek egyre gyakoribb örvendetes megjelenése rádióban és egyéb koncertműsorok keretében is ennek a nagy, általános magyar népi kulturális reneszánsznak a hatására indult el.

A tavalyi, immár második televíziós *Fölszállott a páva* verseny nagy sikere, hatalmas nézőszáma azt igazolja, hogy igen sokakban még és már elevenen él a magyar néphagyomány szeretete, tisztelete. Sokakban erősödött meg az az érzés, hogy énekelni jó, közösen énekelni még jobb. Hogy nemzeti kultúránk nagy érték. És ezeket a sajátosan magyar értékeinket felmutatva foglalhatjuk csak el a bennünket megillető helyet az európai népek nagy családjában. Igen örvendetes, hogy A Magyar Televízió 2014-re is meghirdette a *Fölszállott a páva* versenyt, melynek során még többet meríthetünk a bartóki „tisza forrásból”, és valóra válthatjuk Kodály intelmét: „A tűznek nem szabad kialudni!”

Hová repül a páva? Kívánom, hogy repüljön be jelképesen minden ember szívébe, vigye oda gyönyörű néphagyományunk minden szépségét, a dal és tánc adta sok-sok örömet, felszabadult boldogságot. Hogy beteljesítve Kodály Zoltán hajdani látomását, minél többeknek élete cselekvő részévé válhasson ez a csodálatos nemzeti kincsünk.

Bencze Lászlóné dr. Mező Judit

Élt és lobogott

Ugrin Gábor 1962 és 1978 között a Veres Pálné Gimnázium tanáraként ezrek és ezrek ének-zene tanára volt...

Sokan, nagyon sokan rendültek meg a hír hallatán, Ugrin Tanár Úr halálhírére.

Szinte megbénultunk, pedig a legtöbben évtizedek óta elvesztették a rendszeres kapcsolatot Tanár Úrral. De az a biztos érzelmi, értelmi és etikai bázis, ami beépült a kamasz évek alatt és sokaknak még huszas

éveiben is tovább mélyülhetett, kikezdzhetetlenül élt és erősödött mindnyájunkban az azóta eltelt időkben.

Voltak, vannak, akik messzire sodródtak, térben és időben, voltak, akik itt éltek, élnek a milliós város forgatagában. Most szinte összerándultak, egyszerre. Hirtelen minden megelevenedett, iskola, színek és fények, társak, az állva megélt kóruspróbák, kórusművek egy-egy gondolata, a megrendítő hangzások, a Nemzeti Múzeum lépcsője, és a Felszállott a páva világba-kiáltott hazaszeretete.

Megelevenedett a Zeneakadémia, amikor a Veres Pálné Gimnázium 220 gyönyörű egyenruhás diákja felvonult a pódiumra, majd berobogott Tanár Úr, fellépett a karmesteri dobogóra és imára fakasztotta a siheder kamaszokat. „Nincs már hová lennem..”

Ezt a Balassi verset holtunkig tudni fogjuk, dallamával, kinek-kinek saját szólama dallamaival együtt.

Megéltük a sikert, az ünneplést, láttuk állva tapsolni a közönséget...

A halálhír hallatára megelevenedett a Veres Pálné Gimnázium hangulata, a reggeli futások, hogy nehogy elkéssünk a reggel negyed 8-kor kezdődő a próbákról, a szüneti itt – ott szólampróbázó kisebb csoportok emléke, a folyosón végigszáguldó fáklya, amitől élt és lobogott az iskola mindennapi élete.

Hol van, drága Tanár Úr?

Bennünk él, erkölcsi tartásunkban, értékrendünkben, a zene iránti alázatunkban, a világról való gondolkodásunkban és talán gyermekeink lényében is. Lehet-e ezt egyáltalán megköszönni?

Losonczy Katalin

A Veres Pálné Gimnázium tanulója, 1965-69-ig,

Verdi Requiem Emlékkoncert

Ugrin Gábor tiszteletére

2013. június 21-én, életének 81. évében elhunyt Ugrin Gábor, az Ifjú Zenebarátok Kórusa alapító karnagya.

Negyvenkilenc év, majd' egy egész emberöltő, ennyi idő adatott meg Ugrin Gábornak, hogy vezesse a kórust magyar és nemzetközi koncerttermekben, fesztiválokon, sikert sikerre halmozva, növelve a magyar kórusmuzsika és a magyar kultúra ismertségét, hírnevét. A negyvenkilenc év alatt azonban Tanár úr ennél sokkal többet tett: a kórus tagjait a műveltség, a zeneszeretet, az igényesség, az emberség irányába vezette, nevelte.

Az eltelt évtizedek alatt nagyon sokan énekeltek a keze alatt, temetésén, július 11-én több generációnyi ifjú zenebarát vett tőle végső búcsút.

A temetésen fogalmazódott meg a szándék, szervezzünk búcsú koncertet, amely helyszínében, műsorában méltó Tanár úrhoz, és énekeljen ezen a koncerten minden régi és mostani kórustag, ennél méltóbban, illendőbben nem emlékezhetünk meg róla.

A helyszín nem is lehetett más, mint a Zeneakadémia, ahol Tanár úr tanulmányait végezte, és ahol évtizedekig tanított, és ahol a kórust számtalan koncerten vezényelte. A műsor kérdése is hamar eldőlt, a legméltebb mű a Verdi Requiem lehet.

Fontos rögtön leszögezni, hogy a koncert szervezése során mindenütt feltétlen segítőkészséggel, támogatással, jó szándékkal találkoztunk. Ugrin Gábor nevére minden ajtó kinyílt, a legnehezebbnek látszó feladat is egy-kettőre megoldódott, az ilyen nagy apparátus fellépésével együtt járó akadályok, nehézségek azonnal eltűntek. Tanár úr neve, a tiszteletére rendezett koncert ügye mindenkit megérintett.

A temetésen búcsú beszédet mondott *Batta András*, a Zeneakadémia akkori rektora, akit rögtön segítségül is hívtunk, járuljon hozzá, hogy a tervezett koncerthez megkaphassuk a Zeneakadémia Nagytermét. Rektor úr rögtön igent mondott, és a temetést követő napokban – közbenjárására – már egyeztethettünk: **a koncert napja: 2014. február 6.**

A közreműködő zenekar, a karmester és a szólisták kiválasztása nem volt nehéz feladat, olyan együttest, olyan művészeket kellett keresnünk, akikkel a sok-sok év kóruséneklés alkalmával sikeresen működtünk együtt, és akikkel Tanár úr, és általa a kórus is, jó kapcsolatban volt. Ilyen művészek, együttesek sokan vannak.

Héja Domonkossal és az Óbudai *Danubia Zenekarral* többször is felléptünk, lemezfelvételeket készítettünk, a közös munka mindannyiszor sikeres volt. Tanár úr nagyra becsülte a fiatal karmestert és a zeneakart, így gyorsan született meg a döntés a felkérésről. Karmester úr is, a zenekar ügyvezető igazgatója is azonnal igent mondott.

Olyan szólistákat kerestünk, akiknek volt kapcsolatuk Tanár úrral – ez nem volt nehéz feladat, hiszen a mai magyar zenei élet szinte minden művésze Tanár úr tanítványa, vagy kórusának tagja volt. Az időpont egyeztetések nem várt akadályt jelentettek, de novemberben már biztos ígéretet kaptunk *Szabóki Tündétől*, *Gál Erikától*, *Fekete Attilától* és *Kováts Kolostól*.

A kórus felkészítésére négy hónap állt a rendelkezésünkre. Sok régi dalostárs csatlakozott a munkához – ahogy a temetésen megbeszéltük, a zongorakíséret és a próbaterem kérdése is megoldódott két régi kórustársnak, *Erdélyi Ilonának* és *Magyar Margitnak* hála.

A mű betanítását *Tóth Csaba* vállalta – talán fölösleges is említeni, Tanár úr régi növendéke, és a kórus régi tagja ő is.

Két régi dalostárs, *Menyhártné Barna Zsuzsa* (Vigyzó Sándor Művelődési Ház Liszt Ferenc Vegyeskara) és *Énekes Katalin* (ProFun Vegyeskar) kórusa is csatlakozott a régi és új ifjú zenebarátokhoz.

Jó volt ez az együtténeklés, készülődés a régiakkal, akikkel húsz, harminc éve nem énekeltünk együtt. Sokan énekeltük már a Verdi Requiemet Tanár úr betanítása után, jó volt felidézni ezeket a régi próbákat, a régi emlékeket.

Óriási volt az érdeklődés a koncert iránt, szinte órák alatt elkeltek minden jegy, a sok kielégíthetetlen kérésnek mégis megpróbáltunk eleget tenni, nyilvánossá tettük a főpróbát.

A téli időpont veszélybe sodorta a koncert sikerét, röviddel a koncert előtt mindkét női szólista megbetegedett. Szinte azonnal találtunk azonban két kiváló szólistát, akik szívesen elvállalták a fellépést, Tanár úr neve ismét segített: *Cserna Ildikó* és *Bakos Kornélia* csatlakozott hozzánk.

Nem írom le, szerénytelenségnek lenne, hogy a koncert hogyan sikerült. Tanúsítja a sikert a szünni nem akaró ütemes taps, a sok-sok visszahívás, és az, hogy a közönség sokáig nem mozdult a helyéről. Mindenki – előadók és közönség – érezte, megértette, hogy a koncert célja nem csak egy remekmű megszólaltatása volt, hanem tisztelgés, a szeretet és a hála kifejezése. Ezek az érzések olyan előadásra vezették az előadókat, amely méltó volt Ugrin Gáborhoz.

Befejezésül egy emlék. Minden esetben, amikor a kórus a Zeneakadémián zenekari koncerten lépett fel, amelyet a zenekar karmestere vezényelt, Tanár úr a Nagyterem tanári páholyában foglalt helyet. Onnan követte az előadást, mosolygó, bátorító arccal figyelte a kórust. A főpróbán eszembe jutott ez a sokszor látott kép, azt hiszem, ekkor is mosolygott.

Szilágyi Katalin

Négy az egyben, egyben a négy...

Nem holmi reklámszöveget idézünk, hanem csak a legmagasabb rendűként számon tartott kamarazenei formáció, a *Vonósnégyes* eszmei-zenei lényegét próbáljuk megragadni egy jelszószerű mondatban. Talán megbocsátható, ha némi elfogultsággal, a magunk számára e műfajban első helyre tesszük a **Kodály Vonósnégyest**.

A közel 50 éve alakult együttesben, a változó tagok által folyamatosan továbbvitt, átörökített, előadóművészi hagyomány mostani letéteményesei:

*Falvai Attila és
Tóth Erika (hegedű),
Fejérvári János (brácsa),
Éder György (cselló)*

Elfogultságunkat magyarázhatjuk (mentegethetjük?) a közös névadóval, vagyis – ha más „műfajban” is – de talán közös szellemiséget képviselünk, és azzal a szolgálattal, amellyel az elmúlt évben megőrvendeztették Társaságunk hangversenyeinek hallgatóit, iskolásokat, fiatalokat és az idősebb korosztályt, a szakmabelieket és a zenekedvelőket. Ám ezeken a talán külsőlegesnek mondható okoknál súlyosabban esik a latba az a mély, tartalomban és hangzásban gazdag zenei élmény, amelyet tőlük kapott a mi hangversenyeink kisebb-nagyobb közönsége. Bár e sorok írója csak egy alkalomnak, a december 16-i megemlékezésen elhangzott műsoruknak, lehetett szem- és fültanúja, a mindenfelől kapott hírek megerősítik személyes tapasztalatát, örömét. Hogy elfogultságunk nem alaptalan, azt a kvartett honlapján fellelt tekintélyes szaklapokból vett idézetek igencsak alátámasztják.

A *BBC Music Magazine* arról tudósít, hogy kamarazene kategóriában a Kodály Vonósnégyes Beethoven felvétele elnyerte a „hónap legjobb felvétele” címet. A lap „*Olimpusi magasságok*” címmel ír a felvételről. „A Kodály Vonósnégyes játéka a Razumovsky trilógia utolsó, op.59/3 C-dúr darabja során végig lenyűgöző.”

Az NKA támogatásával megvalósult MKT koncertek sorában a szegedi és nyíregyházi esteken a sorozat 2., é-moll darabja hangzott el. Nem lehet kétségünk afelől, hogy e másik darab élő előadására is érvényesek az angol lap kritikusanak szavai.

Az *AMERICAN RECORD GUIDE* ugyancsak a Naxos cégnél megjelent Beethoven-felvételeiket méltatta. „... mély benyomást tett rám [...] az előadás nagyszerű minőségével (az együttes kiváló: az intonáció ma-

kuláttan). Meleg, bensőségesen rögzített hang gazdagítja az elsörendű, keresetlen muzsikálást.” Ezt megelőzően a műfajteremtő mester műveinek interpretációjára is utal a recenzens: „...a Kodály Kvartett, mely figyelemre méltó Haydn sorozattal ajándékozott már meg minket, egyike a létező legjobb együttéseknek...”

A vonósnygyes a **Magyar Kodály Társaság** által szervezett programokban a következő helyszíneken adott hangversenyt.

Szeged, november 14-én a Fricsay Teremben. Nyíregyháza, november 25-én a Kossuth Gimnáziumban, illetve Zeneiskolában. Budapest, december 16-án a Kodály Emlékmúzeumban; és december 17-én a Marczibányi téri Kodály Iskolában.

Ott örvendeztették meg művészetükkel tagságunkat, vendégeinket és fiataljainkat.

Ezek a műsorokon is játszottak Haydn-művet, azt a művet, melyet Kodály a zenetanulók figyelmébe ajánlott, mint megismerni való alkotást, az 55 kétszólamú énekgyakorlatnak az *Op. 76. No. 2. d-moll (Kvint-)kvartett* kezdetére utaló darabjához írott megjegyzésében. Ezeket a méltatásokat olvasva megnyugodhatunk: igaza volt a szegedi egyetemi zenei intézet növendékeinek: a Kodály Vonósnygyestől a kamarazenei együtt-muzsikálás magasiskoláját hallották. Magam a Kodály emlékhangversenyéről ennek szép példajaként őrzöm a II. vonósnygyesnél ritkábban hallható *I. kvartett III. tételének* remek, igen plasztikus, ritmikus és éneklő zenei elemeket, karaktereket szívmengetően megszólaltató előadását.

Köszönet érte, s várjuk őket máskor is a fővárosban és vidéki tagcsoportjaink rendezvényein.

Ittész Mihály

A Magyar Kultúra Napja

2014. VESZPRÉM

Ünnepi hangverseny és Muzsikustalálkozó
január 26-án, Veszprém új kulturális központjában a

Hangvillában

Az egész napos rendezvény a Magyar Kórusok és Zenekarok Szövetsége és Veszprém Város Vegyeskara Egyesület rendezésében valósult meg. A Hangversenyteremben egybegyűlt közönséget *Erdélyi Ágnes* karnagy köszöntötte, és bemutatta a színpadra érkező *Virtus együttest*, – nyolc fiatalember, művészeti vezetőjük: *Miklosik István*, aki citera játékkal kísérete az énekeseket.

A délelőtti műsor első számaként szereplő „Népdaltanulás” során, egy szatmárcsekei katonadal és bakonyi dal énekével vonták be a jelenlévőket a közös éneklésbe, megalapozva a jóhangulatú kezdés örömet.

„A magyar egyházzene századai – az ismeretlen 20. század” címmel *Vinczeffy Adrienn* tartott előadást.

Kicsit bemegyünk a templomba... bevezető szavaival mutatta be a Szombathelyi Tanárképző Főiskola Egyházzenei Tanszak keretében végzett Nyugat-magyarországi templomok kottatárában végzett

kutató munka eredményeit. Gazdag zenei anyag illusztrációjával *Esterházy Pál* kompozícióinak egyes részleteitől napjainkig terjedően, kevésbé ismert zeneszerzők egyházi műveik részleteinek való ismertetését, hangzó anyagának felvillantását.

Az előadást másfélórás ebédszünet követte, így mi is időt szakíthattunk, hogy az épületről és szolgáltatásairól szóljunk. Az építető és tulajdonos *Belafi László* vezetett körbe minket a háromemeletes épület területén. A centrumban lévő egykori mozi új köntösbe öltöztetése pályázat útján valósult meg, és a szép üvegburkolású „**Hangvilla**” épület közel 500 fős hangversenytermének ünnepélyes megnyitása 2014. január 3-án volt. A modern követelményeknek megfelelő jó akusztikájú terem azóta már számos hangverseny színhelye volt. Az épületre jellemző nagy közösségi tér, alkalmas kiállításokra. Kamaraterem, konferenciaterem és próbatermek állnak rendelkezésre, így a Veszprémi Városi Énekkar próbaterme, is itt van. A földszinten a nagyméretű *Historia* étterem és hangulatos kávézó áll az idelátogató közönség rendelkezésére.

Az ebédszünetet követően 14 órakor a Konferenciateremben *dr. Ordasi Péter*, „Kocsár Miklós vokális stílusának jellemző elemei” címmel tartott előadására gyűlt egybe a nagyszámú érdeklődő közönség. A kiváló karmester és főiskolai tanár jó ismerője Kocsár Miklós műveinek, így a 80. születésnapját országoszte megemlékezéssel ünneplő zeneszerző műveiből válogatva számos kottapéldával, azt rövid zenei idézetekkel kiegészítve a legautentikusabb elemzését ismerhették meg a jelenlévők. Azért érdemes ennek a jelentőségét kiemelni, mivel az írásban közreadható szöveg szakfolyóiratainkban – örvendetes módon – részleteiben már megjelent, zenei egységében azonban itt, és így vált élővé.

Ünnepi hangverseny délután 4 órakor a Hangvilla Nagytermében

Köszöntőt mondott *Brányi Mária*, Veszprém Megyei Jogú Város alpolgármestere, és *dr. Mindszenty Zsuzsanna* a Magyar Kórusok Zenekarok és Népzenei együttesek Szövetségének elnöke.

Műsorvezető C. Szalai Ágnes

a Veszprémi Vivace Nemzetközi Kórusfesztivál főszervezője és legjobb ismerője a veszprémi együtteseknek.

– És most legyen a pódium a muzsikáé!

Amikor gondolatpilléreket kerestem, szíven ütött a bőség zavara. Íróink, költőink, művészeink, gondolkodóink sora fogalmazta meg, mit is jelent nekik, nektek, nekünk a kultúra, a művészet, a muzsika. Legelsőbben is engedtessek meg, hogy egy Kodály-idézet igazságára emlékeztessék: *„Senki se túlságosan nagy arra, hogy a kicsinyeknek írjon, sőt, igyekeznie kell, hogy elég nagy legyen rá.”* A szavak után e gondolat jegyében fogadják szeretettel a **Simonyi Iskola Kicsinyek Kórusát**, s vezetőjüket, *Baráth Péterné Tercsi nénit*.

Ismerkedjünk meg velük röviden! Veszprém méltán büszke arra, hogy az ország második, és a Dunántúl első ének-zenei általános iskolája 1953-ban itt nyitotta meg kapuit, amely most, a 61. tanévben is nyitva áll a zenére fogékony gyermekek előtt. A ma elsőként pódiumra lépő énekkart az iskola 3., 4. és 5. osztályos ének-zene tagozatos tanulói alkotják. A kórus az iskolai ünnepélyeken kívül gyakori szereplője a város különböző rendezvényeinek. Rendszeresen részt vesznek a Kicsinyek Kórusainak Országos Találkozóin Kaposváron, valamint az Éneklő Ifjúság minősítő hangversenyeken. Legnagyobb elismerésük a 2011-ben és 2012-ben megszerzett „arany diplomával” minősítésük és a 2012-ben elért „Év kórusa” címük. Fogadjuk legifjabb előadóinkat szeretettel, akik műsorukat egy gyönyörű, Himnuszunkra rímelő magyar népdallal kezdték: Isten áldja meg a magyart.

S amit most hallunk tőlük: Bárdos Lajos: Szőlőhegyen körösztül
Kocsár Miklós – Weöres Sándor: Arany ágon ül a sármány, Ha a világ
rigó lenne, Kutyatár

Zongorán közreműködik: *Farsang-Törös Krisztina*, vezényel: *Baráth Péterné*

A következő két idézet a most pódiumra lépő együttes névadójától való. „*Mai ember, minden idők legvadabbikának embere, próbálj minde- nek előtt ember lenni, s ha felfogtad, mit jelent embernek lenni, csak akkor törődhetsz hazával, társsal és baráttal*”. – így az első, s második: *Egy célt fogok szolgálni: a magyar nemzet, és magyar haza javát.*” Ellentmondának egymásnak? Korántsem. Inkább egymásra épülve adnak gránittalapzatot mindannyiunk döntéseinek. *Bartók Béla* élete, munkássága erre a messze ható, máig élő példa. Ő fogalmazta meg egyszer ars poeticáját ezekkel a szavakkal. Ezt vallja, s ezt követi most élénk lépő vendég-együttesünk **Szegedről a Bartók Béla Női**kar.

A szegedi Bartók Kórust *Kardos Pál* sugárzó zeneisége és személyes vonzása nyomán egyetemista és főiskolás fiatalok önszerveződése hozta létre 1967-ben. A kórus élén 1972-től *Rozgonyi Éva* lépett az alapító kar- nagy örökébe, és 33 éven át sikerről sikerre vezette az együttest. Szere- tettel köszöntjük őt is körünkben. A nőikar a szegedi Bartók Kórus utódaként 2006 decemberében alakult újjá azzal a célkitűzéssel, hogy a megváltozott körülmények és összetétel feltételei között is megőrizték a Kardos Pál és Rozgonyi Éva által képviselt értékrendet, a zenei és em- beri tisztaság igényét, a közös éneklés örömet. Repertoárjuk gerincét a klasszikus magyar nőikari irodalom legjava alkotja.

Műsorukon, Bartók Béla: *Csujogató*; *Ne láttalak volna*; *Isten veled* Csemiczky Miklós *Rövid miséjéből* – két tétel *Sanctus* és *Agnus Dei* Kocsár Miklós – Nagy László versére komponált „*Bízam a tavaszban*” Karai József: *Sárközi karikázó*, Kovács Regina szólójával.
Vezényel: *Ordasi Péter*

Ismét Veszprémhez kötődő együttes lép Önök elé, a **Virtus együttes**. Azt hiszem, ha mottót kellene választani, nem lehet kétséges: „*Kultúrát nem lehet örökölni. Az elődök kultúrája egykettőre elpárolog, ha minden nemzedék újra meg újra meg nem szerzi magának*” írta Kodály Zoltán.

Az együttes 2003 őszén alakult a Lovassy László Gimnáziumban. A kezdeti tervek szerint a csapat csupán a 2004-es keszthelyi Helikoni Ünnepségek népzene kategóriájában képviselte volna a gimnáziumot, azonban a tagok a verseny után is folytatták az együttlétszervezést, és teszik ezt ma is – immáron 11. éve. A csoport – életkorából adódóan – elsősorban katoná- és betyárdalokat szólaltat meg, autentikus hangszer-kísérettel.

A Virtus az elmúlt években számos eseményen – falunapok, kiállítás-megnyitók, népzenei rendezvények – örvendeztette meg közönségét határokon innen és túl. Tevékenységüket szakmai sikerek is kísérték, ezek közül a legfontosabbak: fődíj a keszthelyi Helikoni Ünnepségeken, a kétszer is elnyert Aranypáva Nagydíj, a Vass Lajos Nagydíj, és a KÓTA díja a magyar népzenei kóruséletben kifejtett munkásságért

2010-ben megjelent az együttes Mennek a fiúk című CD-je, amellyel a csapat bemutatkozhatott a Duna Televízióban is. Bár a tagok az évek során különböző hivatásokat választottak, a baráti társaság és a népzene szeretete a mai napig életben tartja a Virtust. Ennek köszönhetően láthatjuk őket most itt is; ezúttal zalai katonadalokat és szatmári mulató-nótákat hallhatunk előadásukban. *Művészeti vezető: Miklosik István.*

Kedves Közönségünk, ünnepi hangversenyünk első részének utolsó fellépő együttese következik. Mai muzsikustalálkozónk házigazdája, **Veszprém Város Vegyeskara**. Hozzájuk is egy idézet vezet el a hallgatót, egy idézet, amely mindennél jobban leírja, amit gondolnak, gondolunk a muzsikáról. Aki részt vett a Vivace Kórusfesztiválok valamelyikén, ismerősnek találja majd. Nagyon is ismerősnek, hála Isten! „*Itt valamennyien azt valljuk, hogy az élet zene nélkül nem lehet teljes, és mit sem ér. Szeretnők beoltani ennek tudatát mindazokba, akiknek sejtelmük sincs arról, micsoda szépségek rejlenek a zene tündérekertjében*”.

A kórus 1956. szeptember 25-én alakult, *Zámbó István* vezetésével. Évtizedek óta az ország egyik vezető nagyvegyeskara, Magyarországon és külföldön a magyar kóruszene elhivatott, avatott tolmácsolójaként tartják számon. 1989-től karnagya *Erdélyi Ágnes* – ezt mi is nehezen tudjuk elhinni, de napra pontosan 25 éve áll az együttes élén. A vegyeskar repertoárján a zeneirodalom a cappella gyöngyszemei mellett az oratórium-irodalom mesterművei is szerepelnek. A hagyományos koncertek mellett sok évtizedes nemzetközi kórusesemények házigazdája: Éneklő Hetek az Europa Cantat szervezettel karöltve, Amerikai-Magyar Kórusnapok, majd a Millennium évétől a Vivace Nemzetközi Kórusfesztivál eseményei vonzottak Veszprémbe dalosokat az egész világból. Kitünte-

tései közül kiemelkedik a szaktárca Csokonai Vitéz Mihály Községi Díja, amelyet 2003-ban, az amatőr énekkarok közül elsőként vehettek át.

A vegyeskar 1997-től egyesületi formában, Veszprém kiemelt művészeti együtteseként működik, nagy gondot fordítva a jövő generációk zenei nevelésére is. Két korosztályban működtet ifjúsági együttest: a Csermák Gyermekkórusban az általános iskolások ismerkedhetnek a kóruséneklés alapjaival, a nagyobbak pedig a 2002-ben alakult Vokálban szereznek meghatározó zenei élményeket a legváltozatosabb műfajokban.

Veszprém Város Vegyeskara előadásában hallgassák meg a mottóadó

Kodály Zoltán nagyszabású kórustablóját, a *Mátrai képeket*.

Vezessen hát a zenei utazás a Mátra-vidékre ahol betyárok kötik el a lovakat, pirosbarna kislányok szénát gyűjtögetnek... – utána visszazökkenhetünk a valóságba, mert 15 perc szünet következik. De addig lássuk a Vidrőczy híres nyáját... Vezényel: *Erdélyi Ágnes*.

Hölgyeim és Uraim, kedves közönségünk! Folytatjuk a Magyar Kultúra Napja alkalmából rendezett ünnepi hangversenyünket.

Hogyan is mondta Kodály Zoltán? „*Ha ég a lélek tüze, mindig elérhető a művészi tökéletesség.*” De ide kívánczik a KÓTA társelnökétől, a népi hangszerek elkötelezett apostolától egy gondolat, amellyel minden muzsikus, legyen az énekes vagy hangszeres, népzeneész, vagy a klasszikus műfajok művelője, profi vagy amatőr mélységesen egyet érthet. *Birinyi József* megfogalmazása: „*A látvány művészete fényben él, a zene a sötétségben is utat mutat.*” Nem kétséges, hogy így gondolja ezt a Szekszárdi Kamarazenekar is. Ismerkedjünk meg velük közelebről!

A Szekszárdi Kamarazenekar, Tolna megye egyetlen vonós kamarazenekara, 1984-ben alakult idén ünnepli tehát fennállásának 30. évfordulóját. A város kiemelt művészeti együttese közé tartozik. Tagjai zenei pályára készülők fiatalok és lelkes amatőr zenészek, valamint

zeneiskolai tanárok, akik küldetéstudattal muzsikálnak. Törekvésük a zeneirodalom ritkán játszott, vagy méltatlanul elfeledett gyöngyszemeinek felkutatása és közkinccsé tétele. Feladatuknak tartják a komolyzene népszerűsítését, a zenei ismeretterjesztést és ízlésformálást. Művészeti vezetőjük *Földesi Lajos* hegedűművész – a megye szülöttje, a Budapesti Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem hegedűtanára – nagy szakértelemmel és művészi elhivatottsággal irányítja a kamarazenekar munkáját.

Szekszárdi barátaink előadásában hallgassák meg Kövi Arthur Bálint kompozícióját, címe *Orfeusz és Eurüdiké*. – Kövi Arthur Bálint fiatal veszprémi muzsikus, aki nemcsak csellóművészként vesz részt a zenei életben, hanem zeneszerzőként is. Az *Orfeusz és Eurüdiké* egy hosszabb mű részlete, s a mítosz azon részét vetíti elénk, amikor Orfeusz alászáll, beleértve azt a bizonyos megtiltott hátranézést is. A Szekszárdi Kamarazenekar abban a reményben tűzi rendre másorra Kövi Arthur Bálint műveit, hogy egyszer majd mások is felfedezik a tehetséges fiatalember kompozícióit.

Ezt követi *Farkas Ferenc* *Aria e Rondo all'unghereséje*. Hegedűn közreműködik *Kökény Eszter* és *Márta Júlia*, mindketten a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem hallgatói. *Művészeti vezető: Földesi Lajos*.

„Mondd meg nekem, mit dalolsz, megmondom, ki vagy. A bennünk továbbrezgő dallamok és foszlányaik olyat vallanak felőlünk, amit semmi lélek elemzés nem hoz felszínre. Bevilágítanak a lélek rejtett zugaiba, ahová másként nem férközhetünk.” Írja egy helyt a nyelv, a dallam és lelek kiváló ismerője, *Kodály Zoltán*. Városunkban vagy fúj a szél, vagy harangoznak – tartja a mondás, de kissé megtoldhatjuk: vagy pedig kiváló énekkarok muzsikálnak... Köszöntsük a pódiumon a Magyar Örökség, Magyar Művészetért-díjas hazai és nemzetközi versenyeken rendszere-

sen díjnyertes **Veszprémi Liszt Ferenc Kórustársaság**ot! A Kórustársaság elkötelezettje a magyar kórusmuzsikának. *Kollár Kálmán* egy év híján fél évszázadig, haláláig vezette az együttest. 2012 októberétől *Vinczeffy Adrienne* a kórus karnagya.

A Liszt Ferenc Kórustársaság az elmúlt évben csatlakozott, a karnagya által kezdeményezett, és a Nyugat-magyarországi Egyetem Hang Műhelye által vezetett több lépcsős programhoz, melynek címe: A magyar zenéért, a magyar kultúráért, részei a Tavaszi Körtánc valamint a Mennyei-Földi Harmóniák Egykor és Ma.

A kórus ritka kortárs zenei csemegékkel tarsolyában érkezett hozzánk. Szokolay Sándor: Alleluja – az Amor Sanctus kantátából.

A Mennyei-Földi Harmóniák Egykor és Ma című program számára írta a szerző az Amor Sanctus című kantátáját. Az alcím: Templomi kantáta a teremtett világról Esterházy Pál tiszteletére, Harmonia Caelestis című műve megírásának 300. évfordulójára. A kantáta szoprán szólóra, nőikarra, vegyeskarra és orgonára íródott. Az Alleluja a mű 4. a cappella vegyeskari tétele. A kantáta a közelmúltban végleg lezárult, gazdag Szokolay-életmű legutolsó befejezett darabja. A tudat szíven üt, de egyben megható is, olyan, mint egy utolsó, mindent összegző búcsúintés...

Szőnyi Erzsébet: Boldogasszony énekét, ugyancsak a fenti program számára írta, 2009-ben. A mű, amely valójában egy magyar Magnificat, Esterházy veretes barokk versét az európai szakrális zene és a magyar zene hagyományaiból építkezve, igazi „szőnyierzsébetes” megfogalmazással, kórusszólók, vegyeskar és orgona közreműködésével szólaltatja meg.

Orgonán közreműködik *Kiss Szilvia*, a veszprémi Liszt Ferenc Kórustársaságot *Vinczeffy Adrienne* vezényli.

Utolsó fellépő együttesünk a **Bartók Béla Férfikara Pécsről.**

Az ő előadásukban csendül fel perceken belül a mai zeneünnep-muzsikustalálkozó címadó kórusa, Kölcsey halhatatlan sorai, Kodály erőteljes zenéje. Lehet, bizony lehetne ez e kiváló együttes és fáradhatatlan karnagyának hangzó ars poeticája, s tudom: nemcsak az övék! Hiszen az üzenet: „*Hass, alkoss, gyarapíts s a haza fényre derül!*” érvényes volt, marad és lesz is, amíg magyar ajkon magyar szó, magyar dal fakad.

A pécsi Bartók Férfikar jól tudja ezt, s nemcsak azért, mert mai fellépőink közül ők büszkélkedhetnek a leghosszabb történettel, jövőre ünneplik fennállásuk 70. évfordulóját. 1980 óta *dr. Lakner Tamás* vezeti az együttest, mely az utóbbi években jelentősen megfiatalodott. Sok nemzetközi és hazai siker fémjelzi munkásságukat. 40 díjat nyertek hazai és nemzetközi kórusversenyeken. A Hungaroton 2005-ben velük jelentette meg Kodály Zoltán összes férfikari műveit tartalmazó CD lemezét, mely egyúttal világpremier is volt. 2011-ben pedig Erkel Ferenc kórusműveit adta ki velük – ezt a lemezt az ICMA (International Classical Music Awards) nemzetközi hanglemez díjra jelölte. Házigazdáai az Európai Bordalfesztiváloknak.

Előadásukban hallgassunk meg három Kodály-művet:

Hej, Büngözsdi Bandi (szólót énekel: a mi fiúnk, a veszprémi Pekárdy Tamás)

Kodály Zoltán – Kölcsey Ferenc: Huszt

Kodály Zoltán – Petőfi Sándor: Isten csodája

Vezényel: *Dr Lakner Tamás, Liszt-díjas karnagy*

191 esztendeje tette ki az utolsó írásjelet Szatmárcsekén Kölcsey Ferenc a Himnusz kéziratára. Kereken 170 éve nyerte el zenei köntösét Erkel Ferentől, s vált megrendítő-felemelő zenés imádságunkká, amelyet apró

és nagy, felnőtt és gyerek, a zempléni Füzértől a baranyai Beremendig, a magyar-ukrán-román hármashatár menti Garbolctól magyar-osztrák-szlovén hármashatár menti Felsőszölnökg mindenki ismer, tud és szeret. Mi is lassan végére érünk a 25. Magyar Kultúra Napja veszprémi muzsikustalálkozójának.

Köszönjük a forró tapsokat, kedves közönségünk! S még mindig nincs vége a mai zenefolyamnak, no meg a tarsolyomban is lapul még egy idézet, ezúttal Bartók Bélától. Íme: „A népzene a természet tüneménye. Éppen ezért olyan gyönyörű, olyan tökéletes a népzene. Ezek a dallamok a művészi tökéletesség megtestesítői, miként lehet legkisebb formában, legerényebb eszközökkel valamilyen zenei gondolatot legtökéletesebben kifejezni.”

A mai nap népdallal indult, stílszerűen népdallal is búcsúzunk egymástól, és Önöktől. Ám előtte szeretném megköszönni figyelmüket, szeretetüket, amellyel a mai rendhagyó kultúra napi megemlékezést megtisztelték. Köszönjük, hogy eljöttek, ki sok-sok kilométerről, ki csak innen a Cserhátról, vagy éppen Ajkáról. És most énekeljünk együtt *Erdélyi Ágnessel* a népdalt: *Széles a Balaton vize*.

A viszontlátásra! –

A kedves felszólításra felcsendült a dal örömteli hangon a közönség és a szereplők részéről.

C. *Szalay Ágnes* a Veszprémiek nevében szép köszönettel fejezte be gazdagon összeállított, sokoldalú tájékoztatást nyújtó Műsorvezető szövegét. A köszönetet azonban a vendégek és közönség nevében sokszorosán viszonzhatjuk.

A Magyar Kultúra Napja alkalmából a Magyar Kórusok, Zenekarok és Népzenei Együttesek szövetsége – KÓTA – által hagyományosan rendezett ünnepi hangverseny helyszíne eddig mindig Budapesten volt. Most merült fel először, hogy jó lenne 2014-ben Magyarország más táját felkeresni egy szép hangverseny alkalmából. Erre a nagy feladatra ebben az esztendőben Veszprém vállalkozott.

Külön köszönjük *Erdélyi Ágnes* karnagy, – a Csermák Antal Zeneiskola tanárának fáradhatatlan kezdeményezését, bátorságát, hogy egyeztetett a két város között, bízott Veszprémben – amit 25 éve otthonának tekint – megnyerte őket és nem csatlakozott!

Minden évben írásban is megemlékezünk A Magyar Kultúra Napja hangversenyéről. Ez évben is hírt kívántunk adni, hogy az ország mind szélesebb körében megtudják, és halljanak a Veszprémi „Hangvillában” rendezett ünnepi megemlékezésről. Bízunk benne, hogy a jó példa követőkre talál, és e hagyományos ünnepünk 2015-ben szép országunk más vidékén ismét új, méltó helyszínre talál.

Márkusné Natter-Nád Klára

35 éves a Komlói Pedagógus Kamarakórus

Jubileumi hangversenyek

Pécsett, a Rácvárosi Szent Kereszt Felmagasztalása templomban és **Komlón**, a Közösségek Házában tartotta karácsonyi hangversenyét a *Komlói Pedagógus Kamarakórus* – alapító és jelenlegi karnagya *dr. Szabó Szabolcs* vezetésével – megemlékezve a jubileumról, a megtett útról.

Polics József, Komló város polgármestere szép gondolatokkal köszöntötte az együttest – lelkiismeretesen „felkészülve” a kamarakórusnak ma már csak „óvatosan” nevezhető énekesek (több mint 50 tagot számlál az énekkar) múltjából.

FOTÓ: FEKETE BALÁZS

Az öröm és a hálaadás hangja szólalt meg kezdetként, *Tillai Aurél 105. zsoltárának* feldolgozásával, majd az ünnepre készülés hangulata érződött a viszonylag ritkábban hallható *Demény Dezső „Puer natus”* és *Lányi Ernő „Adoramus te, Christe”* művéből.

A műsor gerincét továbbra is a *karácsony* hangulata határozta meg. Így tekintett örömmel, a zsúfolásig megtelt nagyterem hallgatósága: *Tallis, Telemann, Weelkes* és *Duruflé* alkotásaira, illetve a felemelő *Verdi „Ave Mariá”* – ra.

A kórusból kilépő szólisták és alkalmi kvartettek még színesebbé tették a *szeretet – szerelem* témakörbe ágyazott műsorszámokat.

A mintegy 70 perces program kedves momentumaként a Komlói Pedagógus Kamarakórus köszöntötte a születésnapját ünneplő **Tóth Ferenc** karnagy urat.

Ugyancsak megható pillanatokot élhettünk át akkor is, amikor **Nagy Ernő** (aki az alapítás után még két évig segítette az énekkart) – elfogadva meghívásunkat – **Daróci Bárdos Tamás** „*Mostan kinyílt egy szép rózsa-virág*” című darabját vezényelte.

Fazekas Mihály szép verssorai és a rájuk épülő **Kocsár Miklós** mű „*Exsurge cor meum*” mintha a művészi életpálya útjainak folytatását sugallta volna...

A kölcsönös köszönetmondások – a Ház igazgatója, **Horváth Éva**, illetve *kórusunk* részéről – a hangverseny végére maradtak, hogy azután zárásként felhangozzék – **Tóth Gábor** közreműködésével

G. F. **Händel** „*Halleluja*” – kórusa a „*Messias*” -ból.

Rádásként a kórus a „*Betlehem, Betlehem,...*” népdalt énekelte...

Szabó Szabolcs

Különleges kóruskoncert Pécssett

Tisztelgés Tillai Aurél zeneszerzői munkássága előtt

A Nemzeti Kulturális Alap által támogatott sorozat
ünnepi hangversenye, a „**Cantata Hungarica**”

2014. február 22-én jöhetett létre
Pécssett, a Ferencesek Templomában

A házigazda **Szeráfi Kórus** **Nagy Ernő** vezényletével, kezdte a sort tiszteletadásként, a számtalan díjjal, elismeréssel rendelkező **Tillai Aurél** előtt.

A volt tanítvány most is a tőle megszokott igényességgel szólaltatta meg fiataljait, akik finoman árnyalt hangzással örvendeztették meg a jelentős számú hallgatóságot. A prágai Lukaš Zdenek „*Kyrie*” tétele (a „*Missa brevis*”-ből) és a palermói olasz barokk kiválósága, Alessandro Scarlatti „*Exultate Deo*” című darabja között meglepetésként hatott, hogy – a 23 énekes soraiból „kilépve” – az egyik kórustag, **Jáger László** irányításával oktett adta elő a spanyol reneszánsz sevillai mesterének, Francisco Guerrerónak „*Ave Mariá*”-ját.

Nagy Ernő szép, A-B-A formájú programja a hangverseny méltó „felütése” volt.

Következett a másik Tillai-tanítvány, a jelen sorok írójának köszöntője. A **Komlói Pedagógus Kórus** a hálát adni tudó-akaró egyén és közösség nevében szólaltatta meg a 105. zsoltárt. Szenczi Molnár Albert veretes szöveg-verse Tillai Aurél zenéjével igazi himnusszá teljesedett ki. Második darabként orosz nyelven hangzott fel Rachmanyinov „Ave Mariá”-ja, alkalmat adva az áhítatos csend és a szív mélyéből feltörő szenvedély találkozására. A Kórus a sok szenvedés utáni vigasztalással, a Felix Mendelssohn-Bartholdy által megkomponált 43. zsoltárral zárta rövid programját: „Bízzál Istenben, mert ... hálát adok ... az én szabadtórnak...”.

Ez az emlékezetesen szép zárás szinte az oltár előtti lépcsőkre szólította a nagyon várt főszereplőt, a **Budapesti Monteverdi Kórust**.

A *Kollár Éva* által vezényelt „Pater noster” (Heinrich Schütz), az Úr imája, igazi folytatásként hatott! Claudio Monteverdi „Christe adoramus te” című művének hajlékony vonalvezetése lenyűgöző volt, ahogyan az argentin Ariel Ramirez „El nacimientó” - ja is – *Horváth Csaba* szólójával és az intelligens kórus-kísérettel. A külföldi szerzők alkotásaiból

összeállított részt a *György Norbert* közreműködésével (zongora) megvalósított, gyönyörűen megformált Gabriel Fauré-darab, a „Cantique de Jean Racine” zárta.

A mai magyar mesterek remekeinek nyitásként Orbán György „In convertendo” (a bibliai 126. zsoltár alcíme: „A fogságból megszabadultak halála és reménye”) és Kocsár Miklós „Hegyét hágék” – Erdélyi Zsuzsanna gyűjtéséből válogatott – népi imádsága szerepelt. Mindkét alkotást *Leschák Sándor* vezényelte ihletetten, érzelmeiktől áthatva. Tetszett a művészet előtti alázata; rokonszenves volt a kórusnak kifejezett „néma” köszönete. Úgy tűnik, Kollár Éva tanítványának volt kitől tanulnia...

Néhány pillanat múlva megszólalt a nem kis feladatot jelentő „Kyrie” és az „Agnus Dei” (Gyöngyösi Leventétől), illetve a csodálatos letisztultságot tükröző „Ima alkonyi harangszóra” (Szőnyi Erzsébettől) – Kollár Éva irányításával.

A Budapesti Monteverdi Kórus gazdag műsorának zárása jelentette az „igazi” tiszteletét *Tillai Aurél zeneszerzői munkássága előtt*: a Mester – utóbbi években komponált – három mű-remeke szinte klasszikusnak mondható; mindegyik más és más lelkületet, hangulati „töltést” árasztó.

Az Aquinói Szent Tamás szövegére épülő „Lauda Sion” (2009), az utolsó ítélet napját megfestő „Dies irae” (2011) és a 98. zsoltár szövegére támaszkodó „Cantate Domino” (2013) különböző képeket, képsorokat idézett föl a hallgatókban. A szöveg akár a *három kórus és Tillai Aurél* találkozásának *mottója* is lehetett volna: „Énekeljete az Úrnak új éneket, mert csodadolgokat cselekedett.”

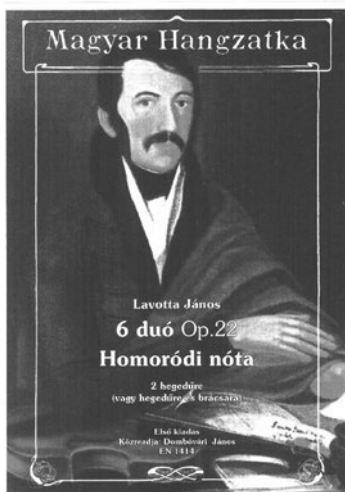
Igen, szépek voltak a régi – új énekek, és csodaszamba menő eseménynek számított a három kórus egymásra találása. Megható pillanatoknak lehettünk tanúi, amikor a kölcsönös ajándékcseré után – a rendkívül tartalmas, testi-lelki feltöltődést is jelentő hangverseny méltó zárásaként – az **Összkart** – Kodály Zoltán „Esti dal”-át – Tillai Aurél vezényelte.

Szabó Szabolcs

Lavotta Emlékév

A verbunkos zene ünnepe Zemlénben

„A verbunkos zene segített magyarrá lenni, segített magyarnak maradni, segített Európában helytállani.” (Szabolcsi Bence)

Lavotta születésének 250. évfordulójára az örökségét ápoló szervezetek, intézmények a kor muzsikájának-, valamint Lavotta tevékenységének jobb megismerése érdekében emlékevet hirdettek meg, amelyet **Bihari születésének 250., Csermák 240., valamint Egressy Béni 200. évfordulója** előtt tisztelegve nevezhetnénk akár a verbunkos zene évének is.

A sátoraljaújhelyi székhelyű Lavotta János Kamarazenekar (művészeti vezető: Dombóvári János), – Alapítvány, valamint – Művészeti Iskola az elmúlt negyedszázadban monográfiával (Pusztafedémestől Tállyáig, 1994), az első Lavotta-CD (1995), továbbá a

Magyar Verbunkos Zene (2000, 2004, 2005, 2006, 2010, 2012) című lemezsorozat megjelentetésével a magyar zenei romantika korára, s benne elsősorban a Tállyán nyugvó verbunkos-szerző, hegedűvirtuóz, az első színházi karmester, házitanító Lavotta János tevékenységére kívánta a figyelmet ráirányítani.

Az emlékév támogatására és a programok, szervezésére 16 tagú emlékbizottság jött létre, melynek fővédnöke az Emberi Erőforrások Minisztériuma képviseletében *Balog Zoltán* miniszter, védnöke – Zemlén neves közéleti személyiségei mellett – *Dr. Bónis Ferenc* Széchenyi-díjas zenetudós. A tagok között a kottakiadók, a média képviselőin kívül dr. Márkusné Natter-Nád Klára, a Magyar Kodály Társaság elnökségéből, valamint Ember Csaba, a Magyar Zene- és Művészeti Iskolák Szövetsége elnökeként vesz részt az emlékbizottság munkájában. A mintegy húsz program a hangszeres versenyektől a kottakiadáson át a hangversenyeken keresztül a zenetudományi konferenciáig növendéknek, zene-művésznek, zenetudósnak egyaránt lehetőséget ad a verbunkos korának, zenéjének, valamint a legújabb kutatási eredmények közvetítésére, megismertetésére.

A Lavotta Emlékévet 2014. január 19-én Sátoraljaújhely Város polgármestere, *Szamosvölgyi Péter* nyitotta meg a Városháza dísztermében

megtartott hangversenyen. Köszöntő gondolatai hasznos információt közvetítettek a verbunkos zene kialakulásáról, Lavotta János szerepéről, a művészeti iskola tanárainak, növendékeinek Lavotta örökségét ápoló tevékenységét pedig meleg szavakkal méltatta. A verbunkos kamarazenei est programja – *Fehérné Sulyok Éva* értő műsorvezetésének is köszönhetően – Bengráf József régi magyar táncaitól Bihari, Csermák, Kossovits, Lavotta, Rózsavölgyi verbunkosain át Farkas Ferenc Lavottiana című művéig egy időutazásban részesítette a szép számú hallgatókat, akik a négy- és hatkezesztől a fuvolanégyesen keresztül a fúvósötösösig a művészeti iskola tanárai, valamint zenei pályás növendékei a verbunkos kamarazenének igazán változatos és élvezetes keresztmetszetét nyújtották.

Magyar Kultúra Napja – Szózat-éneklő- és Himnusz-zongoraverseny

Az emlékév mostanáig lezajlott programjai a zenei nevelés területén is hasznos feladatokat adtak a művészeti iskolák növendékei, pedagógusai számára. Első pillantásra igencsak szokatlannak tűnhet az a sátoraljaújhelyi kezdeményezés, amely a verbunkos dallamvilágú Szózat és a Himnusz előadását tanulmányi versenyei sorába emelte. Előzményként e sorok írója az első szabadon választott önkormányzat testületének tagja volt, amikor az oktatási bizottság elnökeként, később alpolgármesterként a helyi oktatási intézmények részvételével Himnusz-mondó versenyt kezdeményezett. A győztes legfőbb jutalma azóta is, hogy a Magyar Kultúra Napján, megnyitása óta a Magyar Nyelv Múzeumában *Széphalmon*, Kölcsey imáját a nyertes előadásában hallhatja a közönség. A Szózat-éneklő verseny háttérében a Himnusz töretlen sikere mellett az a lesújtó tapasztalat áll, amit a közének elhangzásakor városi, iskola ünnepek alkalmával kénytelenek vagyunk elszenvedni. Tartok attól, hogy a Szózat közösségben való éneklése nem csak térségünkben kifogásolható minőségű. Noha iskolai tananyag, a verbunkos összetett ritmusképleteihez alkalmazni a prozódia, megtalálni a levegővétel megfelelő helyeit, nem csekély kihívás az énektanár számára. Ez könnyen lemérhető a nevezésekből is, hiszen térségünkben mit gondoljunk azokról a városi intézményekről, amelyek képtelenek korcsoportokként egy-egy dalost felkészíteni arra, hogy a Szózatot, valamint szabadon választottként valamely nemzeti példaképről szóló népdalt, mūdalt, balladát stb. zsűri előtt elénekeljen? A kiegyenlített színvonalú verseny résztvevői azonban példát mutattak arra, hogy Egressy díjnyertes dala elénekelhető zenei anyanyelvünként, és csak reménykedhetünk: a résztvevők által a Szózaténeklők száma évről évre gyarapszik majd.

A *Himnusz-zongoraverseny* gondolata Erkel Ferenc születésének bicentenáriuma évében fogant zongoratanáraink azon elhatározásából, hogy növendékeink ne fejezzék be alapfokú tanulmányaikat úgy, hogy Erkel zongoradarabját – akár különböző nehézségű letétekben – ne tudják eljátszani. A zenei nevelésben ismét egy olyan lehetőség a tanár

számára, amelynek során a magyar zenei romantika időszakáról, a verbunkos zene szerepéről, jellegzetességeiről, a nemzetté válás máig ható folyamatáról növendékeinek tudatra, érzelmre ható ismereteket közölhet. Szabadon választott műként a résztvevők egy 20. századi, illetve kortárs magyar zeneszerző zongoradarabját játsszák. Ennek a versenynek emelkedett hangulata nem hasonlítható egyik zongoraversenyhez sem és még a tízedik alkalommal megszólaló Himnusz is szolgálhat újabb hatással, mélyebb élménnyel. A rendezők tapasztalata, hogy a térség zongoratanárainak egy része, a helyett, hogy természetes módon, nyitottságot mutatva nyúlna a szakmai feladathoz és élne a zenei nevelés újabb lehetőségével, tanácstalanságuk, bizonytalanságuk csak nehezen oldódik. Annak ellenére történik mindez, hogy a nemzeti köznevelési törvényből az olyan erőteljes hagyományt teremtő és ápoló intézmények, mint például a Lavotta János Művészeti Iskola, kellő támogatást meríthetnének.

A Lavotta Emlékév figyelemre méltó zenepedagógiai eseményeként tekinthetünk a *Magyar Kultúra Napjára megjelent két kottakiadásra*. A házitanító Lavotta ez ideig csupán kéziratból ismert 20 hegedűduójával ismerkedhetnek meg a magyar zenepedagógia résztvevői. Az op. 22-es, hat darabból álló „Duetto Hungarica” a Neuma Kiadó-, az op. 49-es, un. „Könnyű hegedűduók” pedig az Editio Musica Budapest gondozásában jelent meg. A kötetek közreadója Dombóvári János, aki a MTA Zenetudományi Intézetben az 1990-es évek elején pedagógus ösztöndíjasként találkozott először Lavotta autográf hegedűduóival. A közreadásig eltelt húsz év alatt a duók életre keltek azáltal, hogy a zenét kedvelők hangversenyeken, valamint CD-én is meghallgathatták. A kottakiadás révén Lavotta pedagógiai célú hegedűduói most már hozzáférhető válnak a növendékek, tanárok számára, akiknek szükségük is lesz a kottapéldá-

Sajtótájékoztató a kottakiadók részvételével, Dombóvári J. Imre, Kerékfy Márton (Zeneműkiadó), Baján József (Neuma Kottakiadó), Dombóvári János

nyokra, ha részt szeretnének venni az első ízben meghirdetett Lavotta János hegedűduó versenyen május 16-án, Sátoraljaújhelyben. A szép kiállítású kötetek kottagrafikáját Dombóvári János Imre fuvolaművész-tanár készítette.

Az emlékév második hangversenye *Zongoramuzsika a nemzeti romantika korából* címet viselte. Közismert, hogy a kor verbunkos kiadványai a verbunkos-triász darabjait elsősorban zongora-átíratban tették közzé, és ismertségükhöz, népszerűségükhöz ez a körülmény is hozzá járult. Példaként említhetjük a Sarasate felhasználásával – a szerző megnevezése nélkül – nemzetközi hírnévre is szert tett Lavotta igen szép lassú verbunkosát, a Homoródi nótát, amely a 19. században különböző letétekben tizenegy forrásban fordul elő. Lavotta lassú magyarján kívül Dr. Petricska Miklósné, Ivanyenkó Mária, Nagy Enikő zongoratanárok, valamint Pál Edith Erzsébet és Fehér Dániel zenei pályás tanítványaik a darabok ízét, hangulatát visszaadó, igényes előadásában Csermák, Thern, Liszt, Hubay – pódiumon ritkábban hallható – négy- és hat kéz-írt művei hangzottak el a Lavotta-ház pódiumtermében.

XII. Lavotta Napok

Az emlékév programját gazdagította az idei Lavotta Napok rendezvény-sorozata is, amely hagyományos módon az 1848-49-es magyar forradalom és szabadságharc emléke előtt is fejet hajtva hangversennyel kezdődött a Városháza dísztermében. Az emlékbizottság tagjaként *Dr. Hörcsik Richárd* zempléni országgyűlési képviselő köszöntőjében rövid áttekintést adott Lavotta életútjáról, tevékenységéről. Kiemelte a Hegyaljához, Tállyához, a Lavotta által Servus humillimus!-ként üdvözölt tokaji borhoz fűződő kapcsolatát, amelynek jótékony hatását a szerző minden bizonnyal vidám darabjaiba is belekomponálta. Így volt-e, vagy sem, ezt a Hangásznégyes (Dombóvári János Imre-fuvola, Licskó Tibor-hegedű, Dombóvári János-brácsa, Fehérné Sulyok Éva-cselló) Lavotta-estjén a nagyszámú érdeklődő eldönthette. Nem kis kockázata van annak, ha az előadók a hangverseny műsorát egyetlen szerző darabjaiból állítják össze. Ezt a csapdát a Hangásznégyes tagjai úgy kerülték el, hogy nemcsak műfaji változatosságra törekedtek, hanem – a szóló hangszertől a kvintettig – az előadói apparátus is igény szerint módosult. Lavotta verbunktánc gitáron (Licskó Tibor)-, míg a hegedűduókból öt különböző összeállításban (brácsa-cselló, fuvola-brácsa, hegedű-brácsa, fuvola-hegedű, két hegedű) hangzott el. Lavotta mintegy 120 opusában nagy számban található három vonós hangszerre írt polonézok, menüettek, lendlerek, kontratáncok. A fuvolás-trió a kor divatos táncaiból egy-egy menüettet és polonézt illesztett az est műsorába. A hangverseny kuriózumaként a Homoródi nóta ezúttal Dombóvári János Imre átíratában nagy sikert arató előadásával párosulva hangzott el fuvolán. A Hangásznégyes a két verbunkos (B-dúr, F-dúr) elhangzása után Simon György zongorázásával kiegészülve Lavotta két formaújító programzenéjével

Jármi Szófia, a népdalverseny
kiemelt nívódíjasa

(a *Nota Insurrectionalis Hungarica*-ból négy tétel, valamint a Szigetvár ostroma) fejezte be a nagy sikerű hangversenyt.

A Lavotta Napok *tanulmányi versenyei* ezúttal a népdaléneklő-, a verbunkos négykezes zongora-, valamint a zenei műveltségi verseny megyei résztvevői számára adott lehetőséget arra, hogy felkészültségüket bizonyítsák. A *Lukin László népdal- és népzenei verseny* rekord számú résztvevőit köszöntő Dombóvári János iskolavezető a Városháza dísztermében meleg szavakkal emlékezett a 10 esztendeje elhunyt *Lukin Lászlóra*, a nemzet zenei ismeretterjesztőjére, akivel a művészeti iskola 1989-től a Tanár úr haláláig szoros és gyümölcsöző kapcsolatot ápolt. Egy évtizeden át volt a Lavotta Alapítvány kuratóriumának tagja, valamint a Lavotta János Kamarazenekar hangversenyeinek műsorvezetője. A térség népdal-

éneklő versenyének zsűrijében a kezdetektől részt vett, s ezek után mi sem természetesebb annál, mint hogy népdal- és népzenei versenyünk névadója a sokak által szeretve tisztelt, Lavotta János-díjas Lukin László.

A zsűrinek nem volt egyszerű dolga, amikor a számos kiválóan előadott dalsokorból, hangszeres előadásból korcsoportonként az elhangzottakat rangsorolta. A teljesség igénye nélkül emeljük ki a tokaji Aszúszemek citerazenekart (felkészítőjük Dr. Kolozsyné Takács Éva), a bácskai ugrósokat játszó együttest Kazincbarcikáról (Boncsér Gábor tanítványai), valamint a tállyai citerazenekart. Az utóbbi együttesel az a Vojtonovszki Sándor népzene tanár foglalkozik, akit bő másfél évtizede az újhelyi intézmény fedezett fel. A 2012-es Fölszállott a páva verseny-

sorozatában országos hírnévre tett szert az által, hogy a Parapács zenekar bögőseként kategóriájukat megnyerték. Büszkék vagyunk rá és örülhetünk annak, hogy visszatért a kis tanítványokhoz abba a hegyaljai környezetbe, ahol egykori növendékként a Forgatócs citerazenekarral a jelen sikereit megalapozta.

Négykezes zongoraversenyt számos helyen rendeznek, kedvelt formája ez a zongoristák kamarazenélésének. A sátoraljaújhelyi Verbunkos Négykezes Találkozó gondolata ugyanaz a szándék hívta életre, mint a Himnusz-, Szózat-versenyeket, vagy például a 22 éve zajló Zempléni Hangszeres Találkozót: a hangszeres növendékeket a verbunkos zene ismeretére-szeretetére oktatni-nevelni. A Lavotta szerzeményeiről dicsérrően megnyilatkozó Kölcsey Ferenc a haza, nemzet, nyelv szentháromságát hirdette, melyek közül leginkább a nyelv fontosságát hangsúlyozta. *Kodály Zoltán* ezt azzal egészíti ki, hogy „...*a nemzeti öntudat fenntartó, tápláló erői közt a legszükségesebb kettő: a nyelv és zene.*” *Sütő András* a zenei anyanyelvet szintén nemzeti létünk alapjává teszi, amikor kimondja: „...*Az anyanyelv és a zenei anyanyelv páros szárnya révén lehetünk önmagunk, bármelyiktől fosztana meg a sors, bennük maradunk.*”

Zenei anyanyelvként vajon tekinthetünk-e az idegen hatások mellett magyar népzenei gyökereket is felmutató, a 19. században a nemzetté válás zenei szimbólumává lett verbunkosra? Tudunk-e azonosulni a Szózat, a Himnusz, a Bánk bán, Liszt magyar rapszódiainak, az első magyar kantátának, a Mosonyi által Kazinczy versére komponált Tisztulás ünnepe az Ungnál stb. – és itt folytathatnám a sort a 20. századi zeneszerzőinkkel – zenei nyelvével? A Verbunkos Négykezes Találkozó erre is választ ad akkor, amikor a résztvevők a széles körben játszott Ránki Kapuvári verbunkja mellett Csermák, Bihari, Rózsavölgyi, Doppler, Volkmann egy-egy darabjával bővítették eddigi ismereteiket. A növendékek szabadon választott műként pedig bármilyen stílusú négykezeset játszhattak.

A rendező tapasztalata kísértetiesen egyező a januári versenyekével: azonos létrehívó szándék mellett a térségben maradt a zongoratanárok nem kevés részének bizonytalansága, a céltudatosság, elkötelezettség, nyitottság hiánya, a pedagógiai munka „komfortzónájának” minden áron való „védelme”. Éppen ezért hálás köszönet illeti a tokaji-, a cigándi székhelyű Széptan-, valamint a Lavotta János Művészeti Iskola zongoratanárait, valamint a szakmai elképzeléseket támogató Bojti Eszter zongoraművész-tanárt, zsűrielnököt hozzáértő, segítőkész munkájukért.

A március 9-től 13-ig tartó Lavotta Napok eseménysorozata a Lavotta, Bihari, Csermák, Egressy Béni munkásságába betekintő zenei műveltségi versenyen, valamint a Hangásznégyes Lavotta tállyai nyughelyén adott hangversenyével fejeződött be. A programsorozat áprilisban folytatódik és júniusban Zenetudományi Konferenciával ér véget.

Dombóvári János

Benjamin Britten

1913. NOVEMBER 22. – 1976. DECEMBER 4.

A neves angol zeneszerző, karmester és zongoraművész születésének századik évfordulójára emlékeztek 2013-ban Kiemelkedő volt ünneplése szülőhazájában Angliában, és mivel a háborús években néhány évig az Egyesült Államokat és Kanadát is otthonának mondhatta, vendégszereplései során pedig egész Európában ismertté vált mint előadóművész és

zeneszerző, így világszerte hangzottak az emlékező hangversenyek és rendezvények. Vokális zenéje, operái, oratóriumok és kantáták, zenekari és kamarazenei művei, kiváló művészek és karmesterek előadásában kerültek bemutatásra.

Említésre méltó, hogy Britten volt a nevezetes *Aldeburgh-i Festivál* megalapítója (1948-ban) mely az évtizedek során nagy elismertséget váltott ki. Számára e kedves hely volt utolsó éveiben lakhelye, majd ott helyezték örök nyugalomra.

A Magyarországon tartott neves emlékező hangversenyek sorában,

Benjamin Britten 100

címmel, tartottak hangversenyt december 4-én,

az Óbudai Társaskörben

Az est házigazdája *Erdős Ákos* karnagy, az Óbudai Kamarakórus alapítója.

A koncert szervezésekor olyan előadókat kértek fel, akik valamilyen módon kapcsolódnak Óbudához. A hangverseny közreműködői:

Az *Óbudai Kamarakórus*, akik megalakulásuk óta, – immáron 28 éve – jelentős szerepet töltenek be Óbuda kulturális életében és az Óbudai Társaskör program tervezetében.

Alapító karnagyuk *dr. Erdős Ákos* az ELTE BTK Zenei Tanszékének adjunktusa és 1993-tól az Óbudai Gimnázium énektanára.

Király Judit szoprán énekesnő – korábban a kórus tagja – jelenleg a Nemzeti Énekkar tagja és e mellett folytat szóló karriert.

Király Miklós zongoraművész a III. kerületi Alea Sabina Zeneiskola tanára.

A Liszt Ferenc Kamarazenekar akiknek 1991 óta otthonuk – próbatermük az Óbudai Társaskör.

A műsort a fellépők lehetőségeihez mérten állították össze és mutatták be Britten munkásságának széles palettáját. Ennek szellemében – mivel a szerző elsősorban vokális műveiről híres – a koncert első részében kórusok és dalok hangzottak fel.

Elsőként a 17 évesen komponált *Himnusz a Szűzhöz* című kórusa szólalt meg.

Ezt követően a *Szent és Profán* (Sacred and Profane) című 8 tételes ciklusból hangzott fel három tétel. A mű Britten utolsóként – 1975-ben, a halálát megelőző évben – komponált műve a XII–XIV. századi ó-angol egyházi és világi költeményekre íródott.

Az első rész közepén három tétel hangzott el első nyomtatásban megjelent dalciklusából az op. 11-es számú *Ezen a szigeten* (On this Island) című sorozatból. A költemények a Britten kortárs angol költő *Auden*, sokszor drámaian megfogalmazott látomásai, melyek emberi, vallási, társadalmi, lélektani problémákat boncolgatnak, a világháború borzalmaival, a fogyasztói társadalom visszasságait mutatják be.

Az első rész végén részletek hangzottak el a *Karácsonyi énekek* (Ceremony of Carols) című kórus ciklusból, mely Britten legnépszerűbb kórusműve. A hangversenyen a ritkán hallható vegyeskari változat szólalt meg.

A koncert második felében a *Liszt Ferenc kamarazenekar*, Rolla János vezetésével két korai, a harmincas években íródott Britten vonószene-kari művet adott elő. A *Simple Symphony*-ban és a *Változatok egy Frank Bridge- témára* című műben is gyermekkori zenei élményeit eleveníti fel a szerző. Az utóbbi darabban első zenei mentorának állít emléket.

A ritkán hallható művek kiváló előadása, nagy elismerést és tetszést aratott a közönség körében és lelkes tapssal ünnepelték a művészeket.

Márkusné Natter-Nád Klára

Az Óbudai Kamarakórus
részvétele a 2012-es
Debreceni Bartók Béla
Nemzetközi Kórusversenyen

Balassi Bálint-emlékkard

A magyar alapítású nemzetközi irodalmi díjat, a Balassi Bálint emlékkardot XVIII. alkalommal adták át ünnepélyes keretek között Bálint napján, 2014. február 14-én, a budai Gellért Szállóban.

Ezt az elismerést minden esztendőben egy magyar költő és egy külföldi műfordító kapja. Az idei kitüntettek *Kulcsár Ferenc* és az észti *Sander Liivak*. Laudációt *Tari István* Balassi-kardos költő és *Pomázi Péter* nyelvész, folklorista mondott.

Kulcsár Ferenc első verseskötete 1972-ben *Napkitörések* címmel jelent meg, versei és esszéi, legenda-feldolgozásai húsz kötetben láttak napvilágot. Sander Liivak finnből és magyarból fordít. Egy félévig az Eötvös Loránd Tudományegyetem vendéghallgatója is volt. Fordított Márai Sándor, Hoppál Mihály, Kertész Imre regényeiből, Arany János és Illyés Gyula verseiből. Balassi Bálint több költeményét ültette át anyanyelvére, ezek egy antológiában jelentek meg.

A Balassi család nevezetes fegyverének – egy végvári szabja – mását, a bonyhádi *Fazekas József* kovácsolja.

A kardokat Kiss-Rigó László püspök és Duray Miklós író nyújtotta át.

Az ünnepségen Kulcsár Ferenc egyik költeményét Tarr Csilla színművész mondta el. Köszöntőt *Prit Pallum úr* az észti nagykövet mondott, felidézve a magyar – észti kulturális kapcsolatokat a 18-ik századtól kezdődően.

Balassi Bálint: *Búcsú a hazától* c. versét, a Bécsi Hétvégi Magyar Iskola diákja, Tök Tamás szavalta.

Az ünnepségek sorában hagyománnyá alakult az igény egy ősbemutató előadására. A Balassi Kard Nemzetközi Irodalmi Díj alapítója, *Molnár Pál*, újságíró, szerkesztő kérte fel *Kercza Astrikot*, hogy a 2014-es ünnepség alkalmára Balassinak egy Istenes versét zenésítse meg.

Balassi Bálint: Adj, már csendességet

1. Adj már csendességet, lelki békességet, mennybéli Úr!
Bujdosó elmémet ódd bútól szívemet, kit sok kín fúr!
2. Sok ideje immár, hogy lelkem szomjam vár mentségére,
Őrizd, ne hadd, ébreszd, haragod ne gerjeszd vesztéségre!
3. Nem kicsiny munkával, fiad halálával váltottál meg,
Kinek érdeméért most is szükségemet teljesíts meg!
4. Irgalmad nagysága, nem vétkem rútsága feljebb való,
Irgalmad végtelen, de bűnöm éktelen s romlást valló.

5. Jóvoltod változást, gazdagságod fogyást eresztet-e?
Engem, te szolgálodat, mint régen sokakat, ébresztet-e?
6. Nem kell kételkednem, sőt jót remélnem igéd szerint,
Megadod kedvessen, mit ígérsz kegyessen hitem szerint.
7. Nyisd fel hát karodnak, szentséges markodnak áldott zárját,
Add meg életemnek, nyomorult fejemnek letört szárnyát;
8. Repülvén áldjalak, élvén imádjalak vétek nélkül,
Kit jól gyakorolván, haljak meg nyugodván, bú s kín nélkül!

Balassi ezt a verset halálos ágyán írta, illetve fejezte be, amikor az 1594-es esztergomi ostrom alkalmával megsérült és tizenhét napi halálkés után vérmérgezésben meghalt.

A szerző *Kercza Asztrik* ferences páter, a Régi zene-, majd Egyházzenei tanulmányait a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemen végezte. A mű komponálásával kapcsolatban a következőket mondotta: „A vers elemző olvasása során az a feladat hárult elém, hogy gregorián és egyházi kultuszban előforduló dallammotívumokon emeljem a prózai előadás fölé a verset. Balassi versei többnyire „ad notam” eljárással íródtak. E vers dallama nem maradt ránk, ezért a vers saját ritmikai adottságai szerint kerestem valami hasonlót. Egy súlyos kiáltás a vers nyitányaként, ami Istentől csendességet, békességet kér nem lehet ok nélküli. Ám Balassiban bizonyára kavargó élettörténetének két érzelmi és gondolati súlypontja: a szerelem-hazaszeretet, valamint a meghódítás-megőrzés kötelességserű erkölcsi érzelemvilága.”

A hangszeres zenészek gazdag kifejező eszközeivel szólaltatta meg a művet a *Balassi Consort*; a vers drámai erejét *Levente György* DLA bassbariton operaénekes szólója keltette életre.

A Balassi Bálint-émlékkard rendezvényének elengedhetetlen része a zenei keret. Ez alkalommal a meghívott énekkar, a *Törökbálinti Cantabile Kórus* volt. Nyitányként szólalt meg a vegyeskar előadásában *Bárdos Lajos– Dr. Dienes Valéria: Spártai gyermek* c. műve, *Vékey Mariann* vezényletével. Zongorán kísért: *Nagy Márta*.

Befejezésül, az énekkar bravúros előadásában *Erkel Bán bán* operájának két kórustétele hangzott fel. A szólisták: Ambrus Orsolya, Pölcz Zsuzsanna, Tóth Katalin, Márk László, Birta József. Vezényelt *Vékey Mariann*, zongorán kísért: *Nagy Márta*.

A lendületes előadás igazi ünnepi hangulatot varázsolt, és méltó befejezése volt a gondosan megrendezett ünnepségnek.

Márkusné Natter-Nád Klára

KÖNYVBEMUTATÓ

PAPP KÁROLYNÉ – SPIEGEL MARIANNA *Alapfokú szolfézsztanítás a gyakorlatban*

Hiánypótló szakkönyv jelent meg a szolfézsoktatás módszertanáról, elismert, nagy tapasztalatú szerzőpáros tollából, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetemhez tartozó Kecskeméti Kodály Intézet gondozásában, Budapesten 2014. március 10-én, a Kodály Múzeumban tartott könyvbemutatóon elhangzott: a kötet a Kodály-módszerre – vagy ahogyan a szerzők szívesebben nevezik Kodály-konceptióra – épít, alapvetően gyakorlatias és nem tudományos beállítottságú, és kitágítja nagy elődjének, *Dobszay László* „A hangok világa” című hatkötetes sorozatának stíluskereteit azzal, hogy a klasszikus korszak mellett számos példát hoz a romantika és a huszadik század zenéjéből is.

Nemes László Norbert, a kecskeméti központú Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet igazgatója méltatásában kiemelte: a hazai zenepedagógus társadalom már régóta vár egy hasonló módszertani szakkönyvre. Mint mondta, tanári munkájában máris használja a kötetet, mely reményei szerint mielőbb angolul is megjelenhet. Utalt a közelmúlt nagyszabású zenepedagógiai fejlesztőmunkájára is, melynek keretében a Zeneakadémia égisze alatt számos oktatási segédanyag, oktatófilm és tanulmány született, ezek kiadása jelenleg is zajlik.

A szerzők – Papp Károlyné és Spiegel Marianna – a könyvet bemutattva elmondták: alapvetően Kodály éneklésre és relatív szolmizációra épülő koncepcióját követték. Az alapot a népdalok és az éneklés jelenti, de részletesen kitérnek a ritmuselemek tanítására, a készségfejlesztésre – ének, ritmus, dallamhallás, többszólamúság –, a stílusérzék fejlesztésére, a zenehallgatásra, az improvizációra, sőt a zenepszichológia bizonyos elemeire is. A továbbiakban hangsúlyozták, hogy a könyv első sorban gyakorlati segítséget kíván nyújtani a tanároknak, ezért tartalmaz például felkészülési tanácsokat és óravázlat-mintákat is.

Ittész Mihály, a könyv szerkesztője kifejtette: reméli, hogy az új kötet erősíteni fogja a nagy múltú hazai szolfézsoktatás tekintélyét, amely iránt külföldről is élénk érdeklődés mutatkozik.

A könyv az Európai Szociális Alap és az Új Széchenyi Terv támogatásával jelent meg.

MTI

Három nap a hagyományörzés jegyében

A téli ünnepek közeledtével az ember nem csupán előre néz – bízva a jövő szép és örömteli ígérétében, hanem a közel- és távoli múltba is tekint; számba veszi, milyen is volt az elmúlt esztendő, mit tettünk, vagy mit nem tettünk meg, ami még esetleg pótolható.

A Kodály Társaság Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei tagcsoportja rendezvényeinek kiemelkedő eseménye az idén is hagyományos, kulturális vándortúránk volt. Évközi, rendszeres összejöveteleinken itthon is „vándoroltunk”. Városunkban, Nyíregyházán annak jártunk utána, hogyan ápolják a helyi intézmények a zenei kulturális tradíciókat. A régiókban a messzire nyúló hagyományok alapjait olyan civil szervezetek rakták le, mint a Bessenyei-kör, a Múzeumbarátok Köre, illetve a Vikár Sándor Zeneiskola, ahol a tanárok között a névadón kívül is voltak Kodály-tanítványok (pl. a cikkíró édesanyja, a 101 éve született Áginé Bocskay Ibolya).

Augusztusi, többnapos zempléni, illetve felvidéki kirándulásunk célja tehát a hagyományörzés volt. Először **Széphalom** az országban, de világviszonylatban is egyedülálló múzeumát kerestük fel. Az **Anyanyelv Múzeuma** olyan gazdag anyagot mutat be, hogy megfogadtuk: ide egy kihelyezett ülésre még visszatérünk; annál is inkább, mivel az alapító nyelvészek között szerepel *Bachát László*, városunk egykori, kiváló nyelvésze is. **Sátoraljaújhelytől** természetesen Kazinczy sírjának felkeresésével, megkoszorúzásával vettünk búcsút.

Füzérradványon elbűvölt bennünket a táj, az ápolt parkok pompája; csodáltuk a kastélyokat, régi, épített emlékeink, értékeink újrahasznosításának lehetőségét, és annak újragondolását, hogy miként lehet a XXI. században a nemzeti kultúrát is gazdagító, nemesi családok emlékezetét fenntartani (Esterházyak).

Szállásunk **Kőkapun** volt, ahol a természeti környezet tiszteletének, a modern kor kényelmének és az ökoturizmusnak a teljes összhangja valósul meg. A térerő hiánya és a kiváló vendéglátás biztosítja, hogy nyugalomban érezhessük magunkat az otthonos környezetben.

Kirándulásunk második napján **Hollóházán**, a magyar porcelánkészítés egyik, világhírű fellegvárában, a múltat idéző, elegáns, mives környezetben kicsit keserédebbé vált a kedvünk, amikor kiváló, szakértő idegenvezetőnk az anyagi támogatás megcsappanásáról panaszkodott.

Ezután **Kassa** (1913-ban Európa kulturális fővárosa) következett, ahol most inkább emlékeinkben élő, nemzeti érzéseinket elevenítettük fel, a dóm altemplomában elhelyezett koszorúnkkal és énekünkkel. Sajnos mind a Rodostó-múzeumot, mind a Márai-emlékhelyet zárva találtuk.

A különleges „vágott sör” azért a mindenütt nyitva tartó sörözőkben, például a Gólemben nagyon ízlett.

Visszaérve hagyományörző utunk „profán” kitérőjéről, **Vizsolyban** tettünk látogatást. Itt éreztük igazán, hogy a régi korok emléke nem csak a falakon „él”; a nagy bibliafordító emléket őrző templomban új hagyomány is indul: a református zarándoklat. Károli Gáspár szobránál, Göncön is elhelyeztük virágainkat, ahol a kultúrákat összekötő, a mindenkori fordító alázatáról szóló verset, a legfiatalabb hagyományörző, a papné hároméves kisfia is velünk együtt hallgatta.

A FORDÍTÓ

Károli Gáspár emlékezetének

Alkotni könnyebb: a szellem szabad,
A képzelet csaponghat szerteszét,
Belekapghat a felhők üstökébe,
Felszánthatja a tenger fenekét,
Virágmaggal eget-földet bevethet,
Törvényre teheti a játszi kedvet,
Zászlóvá a szeszélyt, mely lengve lázad,
S vakmerőn méri Istenhez magát...
Az alkotás jaj, kísértetbe is visz.
A fordítás, a fordítás – alázat.
Fordítani annyit tesz, mint meghajolni,
Fordítani annyit tesz, mint kötve lenni,
Valaki mást, nagyobbát átkarolva,
Félig őt vinni, félig vele menni.
Az, kinck szellemét ma körülálljuk,
A Legnagyobbak fordítója volt,
A Kijelentés ős-betűire
Alázatos nagy gonddal ráhajolt.
Látom: előtte türelem-szövetnek,
Körül a munka nehéz árnyai:
Az Igének keres magyar ígéket.
Látom, hogy küzd: az érdes szittya nyelv
Megcsendíti-e Isten szép szavát?
És látom: győz, érdes beszédinek
Szálló századok adnak patinát.
Ő be nagyon kötve van Jézusához,
Félig ő viszi, félig Jézus őt,
Míg nem Vizsolyban végül megpihennek,
Együtt érve el egy honi tetőt.
Amíg mennek, a kemény fordítónak
Tán verejtéke, tán vére is hull,
De türelmén és alázatán által
Az örök Isten beszél – magyarul.

A harmadik napon Kőkaputól búcsút véve még körülnéztünk a **Regéci Vár** romjairól, a történelmi időket látott, gyönyörű tájon.

Ezután egy kicsi faluba, **Vágáshutára** igyekeztünk, ahol ugyan az őslakosok száma nem túl nagy, de az újonnan betelepülők bizony jeleskednek a kultúra őrzésében. Elnökünk és kedves családja látott minket vendégül, és a Joób család „kultúracsúríjében” Erdei Péter Liszt-díjas karnagy jóvoltából egy, Kodály életútját bemutató rövidfilmet is megtekintettünk a finom ebéd előtt.

Kirándulásunk a **Zempléni Fesztivál** nyitó rendezvényén való részvétellel zárult. **Balog Zoltán**, az emberi erőforrások minisztere megnyitója során a patinás helyen a „genius loci” szellemében tevékenykedő szervezőket tüntetett ki. A Verdi és Wagner zsenijét idéző hangverseny nekünk azért is nyújtott különleges és maradandó élményt, mert a fővárosi művészek mellett **Hollerung Gábor** vezénylete alatt a nyíregyházi **Cantemus kórus** is szerepelt.

Ági Anikó

*Köszönetet mondunk mindazoknak
akik az elmúlt évi személyi adójuk 1%-át Társaságunknak juttatták.
Ennek összege 46.000 Ft, amit költségeink kiegészítésére
használtunk fel.*

*Tisztelettel kérjük a Magyar Kodály Társaság
tagjait, barátait és pártolóit,
hogy jövedelemadójuk 1%-ával a továbbiakban
is támogassák Társaságunk munkáját.*

Adószámunk: 19040437-1-42

Nemzetközi Forrai Katalin Díj

A Nemzetközi Forrai Katalin Díjat alapító bizottság örömmel adja hírül, hogy 2014 januárjában felhívást tett közre.

A díjat odaítélő – nemzetközileg ismert pedagógusokból álló – szakmai bizottság 2014. november 1-ig várja a Nemzetközi Forrai Katalin Díj elnyerésére szóló jelöléseket.*

A rangos díj létrejöttével a bizottság emléket kíván állítani Forrai Katalin felbecsülhetetlen értékű pedagógiai munkásságának, melyet a kisgyermekkorai zenei nevelés terén fejtett ki. Valljuk, hogy Forrai tanárnő szellemi örökségének ápolása, szakmai hitvallásának ismerete és átörökítése napjaink gyakorlatában is nagy fontossággal bír. A világ számos országában tisztelettel adóznak emberi, pedagógusi nagyságának. A díj buzdításul is szolgál azon pedagógusok számára, akik ma – napjainkban is – az igényes zenei nevelési nevelés megvalósulásán munkálkodnak.

A NFK Díj elnyerésének feltételei:

- legalább 10 éves szakmai tapasztalat, melyet a díjazásra felterjesztett pedagógus, kisgyermeket nevelő/oktató intézményben szerzett
- kimagasló pedagógiai munka, melyet Forrai Katalin zenepedagógiai elveinek ismerete alapján, azok beépítésével mind gyakorlati munkájában, mind mások számára is elérhető módon hasznosít/hasznosított – maradandót alkotva szűkebb vagy tágabb környezetben
- a jelölt munkásságának rövid jellemzése, mely érdemessé teszi / teheti őt a néhai Forrai Katalin színes és gazdag szellemi örökségének átadására
- két személy, aláírással ellátott ajánlása

A jelölések megküldésének határideje: 2014. november 1.

Az ajánló sorokat angol nyelven kell leadni!

A jelöléseket a nemzetközi bizottság összesíti és elbírálja, majd az eredményről írásban értesíti mind a jelölteket, mind azokat, akik a jelölést tették. Két díjazott kaphatja a kitüntetést - mely a Nemzetközi Kodály Társaság (IKS) védnöksége alatt kerül kiosztásra.

* Olvasóink figyelmébe ajánljuk A Magyar Kodály Társaság Hírei 2013/3 számát, melyben beszámoltunk az I. Nemzetközi Forrai Katalin Díj átadásáról.

Az oklevél, a 22. Nemzetközi Kodály Szimpoziium aktuális megrendezési színhelyén, 2015-ben kerül majd átadásra, vagy – a jelöltek igénye szerint – az általuk képviselt ország valamely rangos szakmai pedagógiai eseményén, rendezvényén kaphatják kézbe a díjazott pedagógusok.

A jelöléseket e-mailben kérjük elküldeni:

maryplace1@gmail.com

vagy postán megküldeni az alábbi címre:

MARY PLACE
11 Cotland Acres, Pendleton Park
Redhill, Surrey RH1 6JZ
United Kingdom

Budapest, 2014. február 10.

M. Dietrich Helga

Gratulálunk kitüntettjeinknek

Kossuth díj:

KOBZOS KISS TAMÁS – előadóművész, Óbudai Népzenei Iskola igazgatója

VUJISICS EGYÜTTES – hagyományörző népzenei együttes

BÉRES JÁNOS – furulyaművész, népzene kutató

ORBÁN GYÖRGY – zeneszerző, zenepedagógus

Széchenyi díj:

BATTA ANDRÁS – zene-történész, egyetemi tanár

Magyar Érdemrend Lovagkereszt:

DOMÁNYNÉ SZEBELLÉDI VALÉRIA – zene-tanár

Magyar Arany Érdemkereszt: MÉSZÁROS LÁSZLÓNÉ DOBOS ILONA

– Weiner Leó Zeneiskola és AMI igazgatója

Liszt Ferenc díj: SOMOS JÁNOS CSABA – karnagy

Szabolcsi Bence díj: SZÖNYINÉ SZERZŐ KATALIN – zene-történész

Bánffy Miklós díj: SZIRÁNYI JÁNOS – a Bartók Emlékház igazgatója

A Magyar Kodály Társaság Hírei *XXXV. évfolyama*

A Magyar Kodály Társaságot 1978-ban alapították, első elnöke *Szokolay Sándor* volt.

Az elnökség határozott arról, hogy a Társaság tevékenységéről, feladatairól hatásköréről írásban is hírt adjon. Ennek értelmében a következő esztendőben már útjára indult „A Magyar Kodály Társaság Hírei” *Bónis Ferenc* szerkesztésében. A kezdetben évente megjelenő zenei szaklap az évek során tartalmában egyre bővült, végül rendszeresen négy, jubileumi esztendőben öt szám megjelentetését biztosítva.

Feladata Kodály szellemi örökségének ápolása három főtéma köré csoportosítva: Iskolai zeneoktatás, kórusmozgalom; Népzene-tudomány; Zenetörténeti tanulmányok. Ennek megfelelően hírt ad az iskolai éne-zeneoktatás helyzetéről, zenepedagógiai újdonságokról. Kiemelt figyelemmel kíséri az ifjúsági énekkarok, az Éneklő Ifjúság, a felnőtt kórusok helyzetét. Értékeli az ország területén, folyó énekkari munka sikereit. Megismerteti a kiváló tanárok, karvezetők munkáját, méltatja sikereit; beszámol országos zenepedagógiai rendezvényekről. A lap figyelemmel kíséri a népzene-utatótatás legújabb eredményeit. Megemlékezik a nagy elődökről, közli a XX. századi zenetudomány kiemelkedő mestereinek egy-egy előadását. A legújabb kiadványokra könyvrecenziók hívják fel a figyelmet. A Kitekintés rovatban gyakran hírt ad országhatárainkon kívüli magyar eseményekről, így a Nemzetközi Kodály Társaság jelentősebb megnyilvánulásairól.

1994-ben A Magyar Kodály Társaság Hírei szerkesztésével a Társaság Elnöksége, *Márkusné Natter-Nád Klárát* bízta meg. Az elmúlt két évtized során megjelenő „Hírek” Szerkesztői Nívódíjban és Artisjus-díjban részesült.

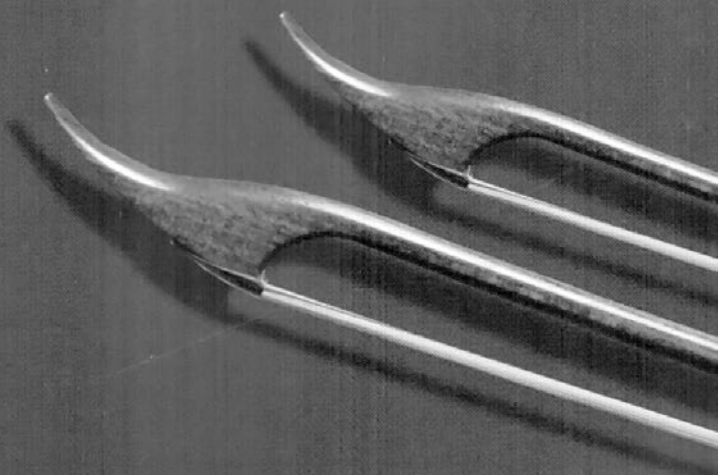

Easy Duos for Two Violins

Lavotta

Leichte Duos für zwei Violinen

Könnyű duók két
hegedűre

EDITIO MUSICA BUDAPEST Z.14 880